

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 24-25 kwietnia 2015 r. na kierunku „pielęgniarstwo”
prowadzonym w ramach w obszarze nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk
o kulturze fizycznej na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym
realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych
Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr n. med. Tomasz Dawiskiba – członek PKA

członkowie: prof. dr hab. n. med. Piotr Kurnatowski – ekspert PKA

dr hab. Grażyna Iwanowicz - Palus – ekspert PKA

mgr Jakub Kozieł – ekspert PKA ds. formalno-prawnych

Wiktor Kordyś – ekspert PKA ds. studenckich, przedstawiciel PSRP

Krótką informacja o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” prowadzonym przez Zakład Pielęgniarstwa Instytutu Gospodarki i Polityki Społecznej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej (PWSZ) w Krośnie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytację członkowie Zespołu Oceniającego (ZO) poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez władze Uczelni, otrzymał od władz Uczelni dodatkowo zamówione dokumenty, przeprowadził hospitacje i spotkanie ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe pod względem między innymi podobieństwa do źródeł internetowych.

Władze Uczelni i Instytutu stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu oceniającego.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji.

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1.Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę

Strategia oraz Misja Uczelni zostały określone uchwałą nr 1/11 Senatu Uczelni z dnia 28 stycznia 2011 roku. Misja Uczelni została zawarta w stwierdzeniu: "Wiedza blisko Ciebie!. Uczelnia na miejscu". PWSZ w Krośnie chce być nowoczesną uczelnią zawodową stwarzającą szerokie możliwości edukacyjne dla mieszkańców Podkarpacia oferując studia

stacjonarne dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych oraz niestacjonarne dla dorosłych uzupełniających wykształcenie. Jest jednostką dającą możliwość pogłębiania kontaktów z uczelniami akademickimi w kraju, a także za granicą, przygotowuje studentów do życia w otwartym społeczeństwie obywatelskim opartym na zasadach tolerancji i poszanowania prawa, jest także ośrodkiem kulturotwórczym dla Krosna i okolic. Uczelnia przyjmując profil praktyczny kształcenia zwraca szczególną uwagę na współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami i samorządami. Prowadzenie kierunku "pielęgniarstwo" dobrze wpisuje się w zwięzłe sformułowaną misję Uczelni odnoszącą się do kształcenia głównie na potrzeby lokalnego rynku pracy.

Misja kształcenia na kierunku "pielęgniarstwo" w PWSZ w Krośnie zawarta jest w stwierdzeniu: „Pielęgowanie jest najpiękniejszą ze sztuk i wymaga rzetelnej wiedzy, umiejętności zawodowych i postawy opiekuńczej”. Brak jest dokumentu opisującego tę misję; nie wiadomo kto i kiedy przyjął takie założenie. Celem kształcenia jest przekazanie studentom aktualnej wiedzy ogólnej z zakresu medycyny oraz wiedzy szczegółowej z zakresu pielęgniarstwa, kształcenie umiejętności oraz postaw społecznych. Realizacja programu kształcenia zakłada przygotowanie kadry pielęgniarek i pielęgniarzy o wysokich kwalifikacjach posiadających teoretyczne i praktyczne przygotowanie, które przyczyni się do podwyższenia poziomu jakości opieki zdrowotnej Regionu. Kształcenie daje podstawę do zapewnienia wszechstronnej edukacji zawodowej studentów, umożliwiającej zdobycie wysokich kompetencji zawodowych, profesjonalizmu w działaniu praktycznym. Koncepcja kształcenia odpowiada aktualnym i przewidywanym potrzebom społeczeństwa polskiego w zakresie wysoko wykwalifikowanych usług medycznych. Uwzględnia także stale wzrastającą rolę pielęgniarki, a w szczególności samodzielność w zalecaniu i wykonywaniu szeregu świadczeń medycznych. Prowadząc kształcenie na kierunku „pielęgniarstwo” Uczelnia spełnia niewątpliwie bardzo ważną funkcję społeczną.

Oferta kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” w PWSZ w Krośnie pod względem jej stopnia różnorodności i innowacyjności, a także możliwości jej elastycznego kształtowania nie różni się w zasadniczy sposób od powszechnie przyjętych w kraju rozwiązań, wynikających z bardzo szczegółowych ram określonych we właściwym standardzie kształcenia.

W formułowaniu koncepcji kształcenia, a następnie tworzeniu programu nauczania, w tym efektów kształcenia biorą udział zarówno interesariusze wewnętrzni (nauczyciele akademicy z dorobkiem naukowym i doświadczeniem praktycznym oraz studenci wizytowanego kierunku), jak również zewnętrzni (przedstawiciel Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych w Krośnie, Koła PTP w Krośnie, Pielęgniarka Naczelna Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie). Odbywa się to poprzez m.in. udział przedstawicieli wymienionych grup w posiedzeniach rady programowej, pomoc przy organizacji zajęć praktycznych i praktyk zawodowych oraz udział w przeprowadzonym egzaminie dyplomowym.

Podczas spotkania z ZO przedstawiciele samorządu studenckiego wskazywali na bardzo dobrą, bieżącą współpracę z Władzami Uczelni oraz Instytutu, a także z przedstawicielami administracji instytutowej i uczelnianej. Studenci zrzeszeni w samorządzie studenckim mają wiedzę na temat ogółu spraw związanych z funkcjonowaniem Uczelni oraz dobrze orientują się w perspektywach jej rozwoju. Wśród najbardziej aktywnych członków samorządu studenckiego znajdują się także przedstawiciele kierunku "pielęgniarstwo". Studenci potwierdzili fakt udziału w pracach Rady Programowej Instytutu, w tym w zakresie kwestii związanymi z kształtowaniem koncepcji kształcenia kierunku „pielęgniarstwo”.

Studenci uczestniczą w posiedzeniach Senatu PWSZ w Krośnie, a także w instytutowych organach kolegialnych i strukturach wewnętrznego systemu zapewniania

jakości kształcenia. Na 53 członków Senatu, 11 stanowią studenci, co stanowi ponad 20% składu. Należy zatem stwierdzić, iż liczba miejsc przeznaczonych dla studentów w Senacie, spełnia przesłanki art. 61 ust. 3 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym (Dz. U. z 2015, poz. 357, z późn. zm.). W ramach posiedzeń Senatu, studenci mają prawo swobodnej wypowiedzi oraz zgłaszania spraw studenckich do porządku obrad. Na podstawie przedstawionych przez Władze Uczelni protokołów z trzech posiedzeń Senatu poprzedzających datę wizytacji PKA należy stwierdzić, że studenci uczestniczą w posiedzeniach, a także zabierają głos w sprawach studenckich. Wśród studentów zasiadających w Senacie znajdują się także studenci pielęgniarstwa.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego – spełniony: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Prowadzenie kierunku „pielęgniarstwo” dobrze wpisuje się w zwięźle sformułowaną misję Uczelni odnoszącą się do kształcenia głównie na potrzeby lokalnego rynku pracy. Kształcenie to niewątpliwie odpowiada aktualnym i przewidywanym potrzebom społeczeństwa w zakresie wykwalifikowanych usług medycznych. Uwzględnia także stale wzrastającą rolę pielęgniarki, a w szczególności samodzielność w zalecaniu i wykonywaniu szeregu świadczeń medycznych oraz przygotowanie do pełnienia funkcji kierowniczych i organizacyjnych.
- 2) Uczelnia włącza w proces ustalenia koncepcji kształcenia zarówno interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

Założone ogólne i szczegółowe efekty kształcenia na kierunku "pielęgniarstwo" – studia stacjonarne pierwszego stopnia o profilu praktycznym dla studentów rozpoczynających kształcenie w roku akademickim 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015, odnoszą się do Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego zamieszczonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 roku (Dz. U. z 2011r., poz. 1520) oraz do standardów kształcenia dla kierunku studiów pielęgniarstwo określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (Dz. U. z 2012 r., poz. 631 – załącznik 4) w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa. Program kształcenia realizowany na studiach I stopnia niestacjonarnych, tzw. pomostowych opracowany został zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów pielęgniarek i położnych, które posiadają świadectwo dojrzałości i ukończyły liceum medyczne lub szkołę policealną albo szkołę pomaturalną, kształcąca w zawodzie pielęgniarki i położnej (Dz. U. z dnia 06.07.2012r., poz. 770) oraz Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. z dnia 28.08.2012 r., poz. 970). Program studiów na kierunku "pielęgniarstwo" zawiera ogólne oraz szczegółowe efekty kształcenia odnoszące się do przedmiotów w obszarze grupy nauk podstawowych, nauk społecznych i nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwa oraz nauk w zakresie opieki specjalistycznej.

Opracowane ogólne i szczegółowe efekty kształcenia są wzajemnie spójne i odnoszą się do studiów o profilu praktycznym. Efekty kształcenia (w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) zostały określone ogólnie dla całego kierunku "pielęgniarstwo", oraz osobno dla nauk podstawowych, nauk społecznych, w zakresie podstaw opieki

pielęgniarskiej i w zakresie opieki specjalistycznej (Uchwała Nr 15/12 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla kierunków; Uchwała Nr 27/12 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie z dnia 22 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia programów kształcenia dla kierunków; Uchwała Nr 31/13 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie z dnia 17 września 2013 r. w sprawie zatwierdzenia planów studiów, efektów kształcenia oraz ogólnej charakterystyki studiów na poszczególnych kierunkach studiów i specjalnościach kształcenia na rok akademicki 2013/2014; Uchwała Nr 28/14 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie z dnia 16 września 2014 r. w sprawie uchwalenia planów studiów na poszczególnych kierunkach studiów i specjalnościach kształcenia realizowanych od roku akademickiego 2014/2015) oraz szczegółowo dla poszczególnych przedmiotów w sylabusach.

Zakładane efekty kształcenia upoważniają do uzyskania prawa wykonywania zawodu pielęgniarki nadawanego przez Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych oraz pozwalają na podjęcie tego zawodu na obszarze Unii Europejskiej zgodnie z Dyrektywą 36/2005.

Ocena założeń realizowanego procesu dydaktycznego na wizytowanym kierunku, pozwala na stwierdzenie, że jest możliwe osiągnięcie kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (poszczególnych przedmiotów, grup przedmiotów) oraz praktyk zawodowych przewidzianych w programie studiów.

Efekty kształcenia na kierunku "pielęgniarstwo" oraz system oceny i weryfikacji efektów kształcenia zostały określone w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Sylabusy są prezentowane studentom podczas pierwszych zajęć organizacyjnych z każdego z przedmiotów, a także są dostępne poprzez stronę internetową Uczelni. Studenci pozytywnie odnieśli się do tej metody publikacji sylabusów oraz przekazanych tą drogą informacji.

Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i sprawdzalny, przez co studenci mają świadomość efektów uzyskiwanych dzięki zajęciom. Efekty kształcenia zawierają opis wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jakie są niezbędne do ich uzyskania.

W ramach kierunku "pielęgniarstwo" stosowany jest system oceny efektów kształcenia oparty na weryfikacji częściowej osiąganych przez studentów efektów w ciągu semestru oraz na egzaminie końcowym. Formy weryfikacji częściowej są zróżnicowane. Studenci obecni podczas spotkania z ZO wskazali na przykłady weryfikacji pisemnej testowej, pisemnej opisowej, ustnej (wiedza) oraz praktycznej (umiejętności, kompetencje społeczne). Zdaniem studentów wykorzystanie powyższych form ma charakter zrównoważony. Częstotliwość stosowanych form weryfikacji jest uzależniona od przedmiotu, jednak według studentów w ramach większości przedmiotów występuje weryfikacja śródsemestralna. Stosowane są również metody takie jak praca w grupie, prace projektowe, czy dyskusja problemowa, które pozwalają studentom zarówno na zdobywanie wiedzy, jak również na rozwój umiejętności i kompetencji społecznych. W odniesieniu do weryfikacji umiejętności praktycznych studenci nie wskazywali na przypadki nierównego traktowania podczas oceniania. Egzaminy końcowe mają formę ustną, pisemną lub praktyczną. Sprawdzenie osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, zwłaszcza proceduralnych (manualnych), odbywa się poprzez bezpośrednią obserwację studenta demonstrującego umiejętność. W Uczelni podjęto przygotowania do wprowadzenia egzaminu standaryzowanego (OSCE Objective Structured Clinical Examination). Opracowano ogólne

wytyczne egzaminu mini-OSCE. Studenci wskazali, że są dobrze poinformowani o zasadach przeprowadzania egzaminów i nie wskazali na przypadki niesprawiedliwego oceniania.

Procedurę przeprowadzania egzaminów dyplomowych określono w §39 – 43 Regulaminu Studiów. Zgodnie z tymi przepisami egzamin dyplomowy na kierunku "pielęgniarstwo" składa się z dwóch części: ustnego egzaminu teoretycznego oraz egzaminu praktycznego. Egzamin odbywa się przed Komisją powołaną przez Dyrektora Instytutu, w skład której wchodzi: przewodniczący, opiekun pracy oraz recenzent. W skład Komisji mogą wchodzić w charakterze obserwatorów przedstawiciele pracodawców, organizacji i stowarzyszeń zawodowych oraz innych organizacji i instytucji. Studenci III roku studiów są już zapoznawani z procedurą egzaminu w ramach seminariów dyplomowych.

Podczas spotkania z ZO studenci wskazali, że stosowane w ramach kierunku formy weryfikacji oraz ich częstotliwość są dla nich odpowiednie i motywują ich do systematycznej nauki. Ogólna ocena systemu przez studentów była pozytywna. Studenci są informowani o stosowanym systemie weryfikacji osiąganych efektów kształcenia podczas pierwszych zajęć organizacyjnych. Szczegółowa informacja o sposobie przeprowadzania egzaminu znajduje się także w rubryce „forma zaliczenia” sylabusów każdego z przedmiotów. Podczas spotkania z ZO PKA studenci określili swój poziom informacji dot. zasad systemu weryfikacji efektów kształcenia jako dobry.

W wykorzystaniu metod i technik kształcenia na odległość prowadzone są zajęcia dydaktyczne m.in. z przedmiotów: biochemia i biofizyka, dietetyka, genetyka, patologia, zakażenia szpitalne, zdrowie publiczne oraz promocja zdrowia. Realizacja zajęć w formie e-learning rejestrowana jest przez administratora portalu, ma do nich wgląd także nauczyciel. Weryfikacja wiedzy i umiejętności realizowana jest podczas zaliczeń i egzaminów, które odbywają się wyłącznie przy bezpośrednim udziale studentów i nauczycieli akademickich Uczelni.

Skala odsiewu na wizytowanym kierunku studiów wynosi około 9%. Częściej skreślani są studenci studiów stacjonarnych (w ciągu ostatnich 4 lat na 327 studentów skreślono ich 51, co stanowi 15,6%, podczas gdy na studiach niestacjonarnych na 250 osób przyjętych skreślono zaledwie 2, co stanowi 0,8 % ogółu przyjętych na studia). Jako przyczyny skali odsiewu Władze Uczelni w odniesieniu do wizytowanego kierunku wskazują przede wszystkim na: rezygnację ze studiów oraz brak postępów w nauce. Studenci podczas spotkania z ZO potwierdzili tę opinię i określili, że w ich odczuciu skala odsiewu na kierunku pielęgniarstwo nie jest wysoka i występuje głównie podczas pierwszego roku studiów.

Oglądowi poddano losowo wybrane **karty okresowych osiągnięć studenta** oraz **protokoły zaliczenia przedmiotu**. Dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188), a ich analiza pozwala na stwierdzenie, że zakładane cele i efekty kształcenia są weryfikowane. Podobnie w wybranych losowo **teczkach absolwentów** znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego (protokoły egzaminu dyplomowego, recenzja pracy dyplomowej oraz protokoły część teoretycznej i praktycznej przygotowania zawodowego). Analiza **dyplomów i suplementów** oraz **protokołów egzaminu dyplomowego** wykazała, że efekty kształcenia zakładane w programie kształcenia ocenianego kierunku studiów są weryfikowane. Etapowe prace studentów: testy, egzaminy pisemne są przechowywane przez Wydział i analizowane pod kątem realizacji efektów kształcenia. Teczki akt osobowych studenta (razem z pracą dyplomową) przechowuje się w archiwum Uczelni przez okres 50 lat (zgodnie z § 4 ust. 2 ww. rozporządzenia).

W podsumowaniu należy stwierdzić, iż jednostka stosuje przejrzysty system weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia. System ten pozwala na weryfikację zarówno wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji społecznych uzyskiwanych przez studentów, dzięki stosowaniu różnorodnych metod dydaktycznych.

Ocena procedur i mechanizmów umożliwiających badanie losów (karier) absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym rynku pracy), a także stopnia zaangażowania (wpływu) przedstawicieli tych interesariuszy na kształtowanie struktury efektów kształcenia. Analiza efektywności działalności prowadzonej przez uczelnię/jednostkę w tym zakresie.

W PWSZ w Krośnie jednostką odpowiedzialną za monitorowanie losów absolwentów jest Biuro Karier. Do absolwentów Uczelni, w tym do absolwentów kierunku „pielęgniarstwo” kierowane są ankiety monitorowania losów zawodowych. Ankiety w formie papierowej są do studentów kierowane bezpośrednio po zakończeniu studiów, a ankiety w formie elektronicznej – w ciągu trzech miesięcy i dwunastu miesięcy od daty egzaminu dyplomowego. Kwestionariusze ankietowe zawierają pytania dotyczące: kontynuacji studiów na II stopniu, miejsca kontynuacji studiów, aktualnej sytuacji zawodowej, sektora gospodarki, w którym podjęto zatrudnienie, zajmowanego stanowiska, zgodności podjętej pracy z ukończonym kierunkiem studiów, metod poszukiwania pracy.

Wyniki analizy monitorowania losów zawodowych absolwentów są przedstawiane Władzom Uczelni, jednakże nie wskazano przykładów działań, które podjęto w efekcie analizy wyników powyższego badania. Wobec powyższego rekomendowane jest informowanie ogółu studentów na temat ogólnych wyników monitorowania losów zawodowych absolwentów, np. poprzez stronę internetową Biura Karier.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO pozytywnie odnieśli się do działalności szkoleniowej Biura Karier, wskazując na przykłady warsztatów i szkoleń dotyczących rynku pracy, w których mieli okazję uczestniczyć. Studenci mogą odnaleźć interesujące ich informacje o szkoleniach i ofertach pracy poprzez stronę internetową Biura.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych.

Ocenie poddano 7 losowo wybranych prac etapowych z różnych przedmiotów zaliczonych w roku akademickim 2014/2015. W poddanych ocenie pracach stwierdzono zgodność pytań z efektami kształcenia określonymi dla poszczególnych przedmiotów. Zwraca uwagę mała liczba pytań (15 pytań testowych na egzaminie, 9-10 na zaliczeniu), długi czas przeznaczony na napisanie pracy (2 minuty na pytanie testowe; 40 minut na 10 krótkich pytań opisowych – p.5,6), oddzielny egzamin np. z geriatry (10 pytań) i pielęgniarstwa geriatrycznego (50 pytań), pomimo iż jest to jeden przedmiot, co prawda realizowany przez 2 osoby (wynik końcowy jest średnią z obydwu części, co może być niekiedy krzywdzące dla studenta), w większości ocenianych prac nie były określone kryteria oceny.

Szczegółowej ocenie poddano ponadto 6 losowo wybranych prac dyplomowych studentów studiów stacjonarnych i studiów pomostowych spośród prac obronionych w 2014 roku. Obszar tematyczny powyższych prac był ściśle związany z kierunkiem studiów. We wszystkich pracach uwzględniono ustalone przez szkołę „Zasady pisania pracy licencjackiej”. Prace przygotowane starannie, wszystkie stanowiły studium przypadku i dotyczyły opieki pielęgniarstwa. Bibliografia zdecydowanie oparta o pozycje książkowe, niektóre bardzo stare (1974). Recenzje prac były rzeczowe, zawierały pisemne uzasadnienia ocen, jednocześnie oceny te były adekwatne do uwag zawartych w recenzji. Zwraca uwagę fakt, że na recenzentów prac, które wykonane są pod kierunkiem nauczyciela akademickiego ze

stopniem naukowym doktora, doktora habilitowanego lub nawet tytułem profesora, powoływane są osoby z tytułem zawodowym magistra – co jest niezgodne m.in. z zaleceniami Rektora Uczelni. Oceniane prace spełniały wymagania stawiane pracom licencjackim.

Podczas poprzedniej wizytacji nie sformułowano jakichkolwiek uwag dotyczących prac etapowych / dyplomowych studentów kierunku „pielęgniarstwo”.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego³ – spełniony: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Efekty kształcenia odnoszą się w sposób prawidłowy do Krajowych Ram Kwalifikacji oraz właściwego standardów kształcenia. Efekty kształcenia są spójne i odnoszą się do studiów o profilu praktycznym umożliwiając nabycie uprawnień do wykonywania zawodu pielęgniarki. Efekty kształcenia zostały studentom udostępnione, także drogą elektroniczną.

2) Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób sprawdzalny i zrozumiały. Studenci rozumieją jakie efekty kształcenia daje im udział w zajęciach z danego przedmiotu.

3) Jednostka stosuje przejrzysty system weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia. System ten pozwala na weryfikację zarówno wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji społecznych uzyskiwanych przez studentów, dzięki stosowaniu różnorodnych metod dydaktycznych. Studenci są odpowiednio poinformowani o konstrukcji systemu oceny efektów kształcenia. Ocenione prace dyplomowe spełniały wymagania stawiane pracom licencjackim. Zwraca uwagę fakt, że na recenzentów prac, które wykonane są pod kierunkiem nauczyciela akademickiego ze stopniem naukowym doktora, doktora habilitowanego lub nawet tytułem profesora, powoływane są osoby z tytułem zawodowym magistra – co jest niezgodne m.in. z zaleceniami Rektora Uczelni.

4) Biuro Karier PWSZ w Krośnie monitoruje losy absolwentów kierunku "pielęgniarstwo" poprzez kwestionariusze ankietowe oraz dokonuje analiz w skali całej Uczelni. Studenci wizytowanego kierunku mają świadomość działań Biura Karier i pozytywnie odnoszą się do jego inicjatyw.

3.Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

Analiza programu kształcenia wykazała, iż umożliwia on studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, pozwalając absolwentowi na uzyskanie właściwych kwalifikacji zawodowych uprawniających do wykonywania zawodu pielęgniarki we wszystkich krajach członkowskich UE.

Programy studiów pierwszego stopnia dla kierunku "pielęgniarstwo" realizowane od roku akademickiego **2012/2013**, **2013/2014** oraz **2014/2015** obejmują 7 semestrów, 4855 godzin zajęć dydaktycznych (ECTS 220), w tym 2555 godzin zajęć teoretycznych i 2300 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

- nauk podstawowych realizowane są w ciągu 480 godzin, którym przydzielono - 19 punktów ECTS,
- nauk społecznych 360 godzin + 120 godzin przeznaczonych na naukę języka angielskiego, przydzielono 20 punkty ECTS,
- podstaw opieki pielęgniarskiej - 1140 godzin, nakład pracy studenta oszacowano na 47,5 punktów ECTS,

- opieki specjalistycznej - 2620 godzin, 123,5 punkty ECTS,
- kształcenia ogólnego - 135 godzin, 5 punktów ECTS (Wychowanie fizyczne, Wprowadzenie do studiowania, Elementy kultury współczesnej, wykłady tematyczne),
- Egzamin dyplomowy- przygotowanie pracy dyplomowej- licencjackiej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego, składającego się z części teoretycznej i praktycznej - 5 punktów ECTS.

W skład powyższego (Nauki w zakresie podstaw opieki pielęgniarskiej oraz w zakresie opieki specjalistycznej) wchodzi m.in. 1100 godz. zajęć praktycznych oraz 1200 godz. praktyk zawodowych. Plan jest zgodny co do ilości realizowanych godzin z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: ...pielęgniarstwa i położnictwa, Dz. U. z dnia 5 czerwca 2012 roku, Poz. 631.

W PWSZ Krośnie na kierunku „pielęgniarstwo” prowadzone są także studia pomostowe na określonych ścieżkach kształcenia:

- Ścieżka A – 2 semestry – 1165 godzin (w tym 335 godzin zajęć praktycznych oraz 415 godzin praktyk zawodowych), dla absolwentów liceów medycznych.
- Ścieżka B – 3 semestry, ogólna liczba godzin wynosi 2460 (w tym 500 godzin zajęć praktycznych oraz 1000 godzin praktyk zawodowych), dla absolwentów dwuletnich medycznych szkół zawodowych.
- Ścieżka C – 2 semestry, ogólna liczba godzin 2035 (w tym 320 godzin zajęć praktycznych oraz 980 godzin praktyk zawodowych), dla absolwentów 2,5 letnich szkół medycznych.

Plany studiów i programy nauczania na kierunku "pielęgniarstwo" – studia pomostowe są zgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów dla pielęgniarek i położnych, które posiadają świadectwo dojrzałości i ukończyły liceum medyczne lub szkołę policealną, albo szkołę pomaturalną, kształcąca w zawodzie pielęgniarki i położnej.

Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z ZO, realizowany na kierunku "pielęgniarstwo" program kształcenia pozwoli im na osiągnięcie każdego z zakładanych i realizowanych efektów kształcenia, a ukończone studia pozwolą na uzyskanie zatrudnienia w sektorze opieki zdrowotnej. Studenci zostali zaznajomieni przez Władze Uczelni już na etapie rekrutacji z sylwetką absolwenta i podkreślają oni, że program kształcenia jest prawidłowo dopasowany do przedstawionej im sylwetki. Sylwetka absolwenta została umieszczona m.in. w informatorach trafiających do wszystkich nowoprzyjętych studentów kierunku.

Program kształcenia na kierunku stacjonarnych i niestacjonarnych studiów pomostowych na kierunku „pielęgniarstwo” realizowany jest z wykorzystaniem różnych form zajęć: wykładów, ćwiczeń, seminariów, zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Dobór treści kształcenia uwzględnia zasady współczesnej dydaktyki, w tym głównie łączenia teorii z praktyką. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe poprzedzone są zajęciami teoretycznymi umożliwiającymi wykorzystanie wiedzy w działaniu. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe odbywają się w zakładach opieki zdrowotnej, z którymi Uczelnia podpisała porozumienia. Program kształcenia zawiera wymagane proporcje form zajęć teoretycznych i aktywnych. Czas trwania kształcenia jest prawidłowo określony, podobnie prawidłowo określone są treści kształceni oraz formy i metody zajęć dydaktycznych – umożliwiają one osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

Uczelnia wykorzystuje metody i techniki kształcenia na odległość. Działając w oparciu o właściwe rozporządzenie, Rektor wydał Zarządzenie nr 38/12 z dnia 12 listopada 2012 r. w

sprawie zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Pracownik dydaktyczny Uczelni może prowadzić kształcenie na odległość po wcześniejszym opracowaniu materiałów do nauczania oraz uzyskaniu informacji merytorycznych od administratora portalu dydaktycznego. Pracownik po uzyskaniu zgody od kierownika na realizację zajęć ww. formie na dany rok akademicki może realizować zajęcia z wykorzystaniem internetu zarówno na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Za pomocą metod i technik nauczania na odległość można prowadzić, nie więcej niż 60% ogólnej liczby godzin zajęć dydaktycznych określonych w programach kształcenia. Uczelnia stosuje platformę wirtualnej edukacji studenta: e- Student do rozszerzenia tradycyjnych metod nauczania o kształcenie zdalne. W Uczelni został powołany pełnomocnik Rektora PWSZ w Krośnie ds. projektów e-learningowych oraz administrator portalu e-Student.

Obecnie na wizytowanym kierunku z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są prowadzone zajęcia dydaktyczne z zakresu nauk podstawowych jak: biochemia i biofizyka, dietetyka, genetyka, patologia, zakażenia szpitalne, zdrowie publiczne i promocja zdrowia. Zajęcia poprzez e-learning odbywają w formie konsultacji odbywanych w terminach ogłoszonych przez nauczyciela i forum dyskusyjnego. Student również może skorzystać z załączonego na portalu wykładu w postaci prezentacji multimedialnej, może skorzystać z załączonych przez nauczyciela linków do strony internetowej, może mieć polecenie wykonania zadania. Odbywanie tych zajęć jest rejestrowane przez administratora portalu, także nauczyciel ma do nich wgląd. Weryfikacja wiedzy i umiejętności realizowana jest podczas zaliczeń i egzaminów, które odbywają się wyłącznie przy bezpośrednim udziale studentów i nauczycieli akademickich uczelni. Zwraca pozytywną uwagę, iż nie można odbywać nauczania na odległość w zakresie zajęć praktycznych lub praktyk zawodowych, jednocześnie zaliczenia oraz egzaminy muszą odbywać się wyłącznie przy bezpośrednim udziale studenta i nauczyciela akademickiego (godziny kontaktowe). Kształcenie praktyczne zawsze odbywa się w warunkach rzeczywistych, z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i opiekunów praktyk oraz studentów.

Podczas spotkania z ZO studenci wskazali, że długość procesu kształcenia, tj. trzy i pół roku, jest zbyt długa. Zdaniem studentów pozwoli im na realizację zakładanych efektów kształcenia, jednakże program mógłby być skrócony do lat trzech, tak by studenci bezpośrednio po terminowej obronie pracy licencjackiej, mieli szansę rekrutacji na studia II stopnia w innym ośrodku akademickim. Studenci zgłaszali swoje uwagi Władzom Uczelni podczas różnego rodzaju spotkań organizacyjnych oraz w ankietach. Studenci obecni na spotkaniu z ZO, pozytywnie odnieśli się do doboru treści kształcenia, zwłaszcza w zakresie zajęć praktycznych.

Zasady budowy systemu ECTS na wizytowanym kierunku określone zostały uchwałą Senatu 12/12 z dnia 24 lutego 2012 roku w sprawie wytycznych dotyczących tworzenia programów kształcenia i planów studiów, ich realizacji oraz ewaluacji rezultatów (m.in. przyjęto, iż minimalna liczba punktów ECTS do ukończenia studiów powinna wynosić nie mniej niż 210 punktów, a 1 punkt ECTS odpowiada nakładowi 15-30 godzin pracy studenta). Szczegółowa analiza przyjętego systemu ECTS wykazała, iż jest on skonstruowany prawidłowo, w pełnej zgodności z właściwym standardem kształcenia, prawidłowo określono nakład pracy i czas niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Spełnione są wszystkie wymogi Rozporządzenia MNiSW z dnia 14 września 2011 roku w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta.

Studenci mają możliwość wykorzystywania system punktów ECTS przede wszystkim w ramach rozliczania wyjazdów w związku z zapewnioną przez Wydział mobilnością studentów (program Erasmus).

Studenci kierunku „pielęgniarstwo” orientują się w zasadach funkcjonowania systemu punktacji ECTS i ich zdaniem punkty te zostały prawidłowo przypisane do wagi

poszczególnych przedmiotów. Punktacja została zamieszczona w sylabusie każdego z przedmiotów, a studenci są z nią zaznajamiani podczas zajęć organizacyjnych. Studenci zostali poinformowani, iż w celu ukończenia studiów muszą uzyskać co najmniej 210 punktów ECTS tj. więcej niż z reguły określane dla studiów pierwszego stopnia.

Analiza planów studiów i programów nauczania wykazuje, iż sekwencja przedmiotów jest prawidłowa i umożliwi osiągnięcie przez studentów założonych efektów kształcenia w przedmiotach określonych w grupie nauk: podstawowych, społecznych, w zakresie podstaw opieki pielęgniarskiej, jak również specjalistycznej opieki pielęgniarskiej. Studenci obecni na spotkaniu z ZO nie zgłosili uwag co do sekwencyjności poszczególnych przedmiotów.

- ocena spójności programu i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Ocena systemu kontroli i zaliczania praktyk;

Praktyki zawodowe stanowią integralną część procesu kształcenia i podlegają obowiązkowemu zaliczeniu. Program oraz wymiar praktyk w pełni odpowiada określonym na wizytowanym kierunku standardom kształcenia. Celem praktyk jest kształtowanie i doskonalenie umiejętności praktycznych, stopniowe zwiększanie odpowiedzialności studenta za opiekę oraz zdobycie doświadczenia niezbędnego w pracy zawodowej. Ich realizacja prowadzona jest w oparciu o regulamin praktyk zawodowych na kierunku pielęgniarstwo. Zajęcia praktyczne są realizowane pod bezpośrednim nadzorem nauczyciela z Uczelni, natomiast praktyki zawodowe pod kierunkiem pielęgniarki zatrudnionej w miejscu ich realizacji. Uczelnia opracowała kryteria doboru opiekuna do nadzoru nad praktykami zawodowymi (ukończone studia wyższe na poziomie licencjatu kierunku pielęgniarstwo i ukończona specjalizacja w dziedzinie realizowanego kształcenia praktycznego, roczny staż pracy; ukończone studia wyższe w innej dziedzinie, mające zastosowanie w ochronie zdrowia, specjalizacja oraz pięcioletni staż pracy w dziedzinie realizowanego kształcenia praktycznego). Zarówno osoby opiekujące się studentami jak również miejsca realizacji kształcenia praktycznego (oddziały szpitalne: internistyczny, chirurgiczny, pediatryczny, neurologiczny, psychiatryczny, medycyny ratunkowej, anestezjologii i intensywnej terapii, opieki długoterminowej, położniczo – ginekologiczny oraz w ośrodki pielęgniarskiej opieki domowej, środowiskowej i szkolnej, żłobki a także hospicja) spełniają przyjęte przez Uczelnię kryteria. Kształcenie praktyczne jest realizowane w miejscach wskazanych w standardach kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo. W ramach kształcenia praktycznego na studiach I stopnia realizowane są efekty kształcenia zawarte w module C i D (podstaw opieki pielęgniarskiej oraz opieki specjalistycznej). Program studiów określa szczegółowe zasady i formy odbywania praktyk, a w szczególności; wymiar godzin, cel praktyk, efekty kształcenia właściwe dla praktyki, metody sprawdzania i oceny efektów kształcenia osiągniętych przez studenta i uzyskane punkty ECTS. System kontroli i zaliczania praktyk jest prawidłowy (w tym dzienniczki umiejętności praktycznych). Program zajęć praktycznych i praktyki zawodowej przygotowuje nauczyciel akademicki odpowiedzialny za realizację danego przedmiotu zgodnie ze standardami i spodziewanymi efektami kształcenia.

Opis zasad dotyczących odbywania przez studentów zajęć praktycznych i praktyk zawodowych zawarto w Regulaminie praktyk studenckich w PWSZ im. S. Pigoń w Krośnie wprowadzonym Zarządzeniem Rektora nr 43.13 z dnia 29 października 2013 r.

W ocenie studentów liczba i forma praktyk jest odpowiednia, pozwala na nabycie niezbędnych umiejętności i kompetencji społecznych, Niejednokrotnie miejsca praktyk stają się dla studentów późniejszym miejscem zatrudnienia. Jak wskazali studenci, instytucje w których realizowane są ich praktyki zawodowe, są dostosowane do potrzeb realizacji takich praktyk. Studenci są zapoznawani z procedurą organizacji praktyk zawodowych na

specjalnych spotkaniach. Rekomendowane jest zamieszczenie opisu procedury realizacji praktyk zawodowych na stronie internetowej Uczelni.

Zajęcia z poszczególnych przedmiotów prowadzone są w formie wykładów, ćwiczeń, zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Ćwiczenia odbywają się w sali ćwiczeniowej, w warunkach symulowanych z wykorzystaniem fantomów i modeli umożliwiających wykształcenie umiejętności przewidzianych w standardzie kształcenia. Zajęcia te przygotowują do zajęć praktycznych, na których studenci utrwalają i doskonalą wiadomości oraz umiejętności przekazane w toku zajęć dydaktycznych na Uczelni. Studenci odbywają zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe w jednostkach ochrony zdrowia w terminach wynikających z harmonogramu praktyk, który jest skorelowany z zajęciami teoretycznymi z poszczególnych przedmiotów. Zajęcia seminaryjne, ćwiczenia oraz zajęcia praktyczne przeprowadzane są z podziałem na małe grupy, co umożliwia realizację treści programowych oraz ocenę osiągniętych efektów przez studenta. Nauczanie przedmiotów z zakresu podstaw opieki pielęgniarskiej i opieki specjalistycznej prowadzą nauczyciele akademicy posiadający prawo wykonywania zawodu pielęgniarki oraz doświadczenie praktyczne. Wykłady z przedmiotów kierunkowych realizowane są przez lekarza klinicystę oraz pielęgniarkę z tytułem co najmniej magistra pielęgniarstwa.

Zajęcia na niestacjonarnych studiach pomostowych odbywają się według uczelnianego kalendarza zjazdowego zatwierdzonego przez Rektora Uczelni i ustalanego na każdy rok akademicki. Zajęcia realizowane są typowo w cyklu zjazdów od piątku do niedzieli.

Organizację procesu kształcenia realizowanego na wizytowanym kierunku studiów należy ocenić jako typową dla tych studiów i umożliwiającą osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia, jednocześnie formy realizacji zajęć dydaktycznych należy ocenić jako prawidłowo dobrane w kontekście założonych efektów kształcenia.

- ocena możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych, studentów niepełnosprawnych.

Proces kształcenia w ramach wizytowanego kierunku jest indywidualizowany na kilka sposobów. Zgodnie z §14 Regulaminu Studiów, student który ukończył co najmniej I semestr studiów i uzyskał dobre wyniki w nauce, może ubiegać się o Indywidualny Plan Studiów i Programu Kształcenia. Decyzję w tym zakresie, na wniosek studenta podejmuje Prorektor ds. dydaktycznych, ustalając jednocześnie dla studenta opiekuna naukowego. Indywidualny Plan Studiów i Programu Kształcenia jest realizowany w oparciu o przygotowany plan studiów i program kształcenia, który musi uwzględniać efekty kształcenia dla danego kierunku studiów. Zgodnie z §15 Regulaminu Studiów, student znajdujący się w szczególnej sytuacji może ubiegać się o Indywidualny Tok Studiów, który polega na ustaleniu indywidualnych terminów realizacji obowiązków dydaktycznych. Studenci obecni na spotkaniu z ZO wskazali, iż nie mają potrzeby wykorzystywania powyższych instytucji, ale wiedzą o takiej możliwości. Zgodnie z zapisem §19, ust. 5 Regulaminu Studiów, student może za zgodą Prorektora ds. dydaktycznych, studiować na dwóch lub więcej specjalnościach. Student realizujący dwie lub więcej specjalności zobowiązany jest do napisania jednej pracy dyplomowej i zdania jednego egzaminu dyplomowego. Studenci pozytywnie odnieśli się do wykorzystania tego rozwiązania regulaminowego, wskazując, że pozwala im ono na poszerzenie wiedzy i umiejętności, a w perspektywie lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy.

Zgodnie z §16 Regulaminu Studiów PWSZ w Krośnie sposób dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego dla studentów będących osobami niepełnosprawnymi, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności, określa zarządzenie Rektora wydane w porozumieniu z samorządem

studentów (Zarządzenie Nr 37/2013 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie z dnia 9 października 2013 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu finansowania zadań związanych ze stwarzaniem studentom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia w Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie; Zarządzenie Nr 11/14 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie z dnia 7 kwietnia 2014 roku w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie). Zgodnie z §4 (ustęp 10-11) Regulaminu Studiów PWSZ w Krośnie w zajęciach mogą uczestniczyć asystenci osób niepełnosprawnych, w tym tłumacze języka migowego. Osoby pomagające niepełnosprawnym studentom winny posiadać zgodę Prorektora ds. studiów na uczestniczenie w zajęciach. W zależności od rodzaju niepełnosprawności stwarza się odpowiednie warunki odbywania zajęć, w szczególności ich zaliczania. Student niepełnosprawny w uzasadnionych przypadkach, w zależności od rodzaju niepełnosprawności, może wykonywać notatki z zajęć na użytek osobisty w formie alternatywnej, w szczególności poprzez nagrywanie, robienie zdjęć, a także korzystać z innych urządzeń lub z pomocy osób robiących notatki, w sposób uzgodniony z prowadzącym zajęcia. W momencie wizytacji jednostki przez ZO na kierunku nie studiowały osoby z niepełnosprawnościami. Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, właściwe dla całej Uczelni, zapewnia studentom transport do budynku Uczelni, a także pomoc asystentów osobistych i jest przygotowane także do obsługi studentów z niepełnosprawnościami, którzy podejmą studia na kierunku pielęgniarstwo.

Formą indywidualizacji procesu kształcenia jest także możliwość wyboru przedmiotu z zakresu zajęć fakultatywnych oraz oferty seminariów dyplomowych.

Analiza planów studiów, programów nauczania, regulaminów studiów i egzaminu dyplomowego, a także analiza dokumentacji studiów wykazuje, iż zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy, metody dydaktyczne oraz założona sekwencja przedmiotów tworzą spójną całość.

W ramach wizytacji przeprowadzonej przez PKA w roku 2009 zalecono zmniejszenie wielkości grup studenckich realizujących zajęcia praktyczne, rozważenie realizacji zajęć z przedmiotu „promocja zdrowia” nie wcześniej niż na roku drugim, dokonanie zmian w zakresie planu studiów pomostowych (język obcy, przedmiot do wyboru) oraz rozdzielenie wykazu literatury podstawowej od uzupełniającej w sylabusach. Uczelni przeprowadziła zalecone działania naprawcze, które wyeliminowały zgłoszone zastrzeżenia.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego – spełniony: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta oraz spełnienie wymagań określonych w standardach kształcenia na kierunku "pielęgniarstwo", pozwalając absolwentowi na uzyskanie właściwych kwalifikacji zawodowych. Prawidłowość doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych umożliwia osiągnięcie efektów kształcenia określonych dla poszczególnych przedmiotów/modułów. Dobór treści kształcenia uwzględnia zasady współczesnej dydaktyki, w tym głównie istotną łączącą teorię z praktyką. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe poprzedzone są zajęciami teoretycznymi umożliwiającymi wykorzystanie wiedzy w działaniu. Metody dydaktyczne wskazane w sylabusach do każdego

przedmiotu umożliwiają aktywny udział studenta w zajęciach i są dostosowane do określonych efektów kształcenia. W ramach studiów istnieje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia studenta.

2) Analiza planów studiów, programów nauczania, regulaminów studiów i egzaminu dyplomowego, a także analiza dokumentacji studiów wykazuje, iż treści programowe, formy, metody dydaktyczne oraz założona sekwencja przedmiotów tworzą spójną całość i umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia oraz uzyskanie wymaganej struktury kwalifikacji.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicy.

Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Wszyscy nauczyciele akademicy tworzący minimum kadrowe (8 osób), a także w zdecydowanej większości przypadków nauczyciele uzupełniający to minimum (57 osób) to lekarze oraz pielęgniarki posiadające duże doświadczenie zawodowe. Zwraca uwagę, iż wśród licznej grupy pielęgniarek odpowiedzialnych za realizację praktyk zawodowych są też takie, które pomimo odpowiedniego doświadczenia zawodowego (osoby zatrudnione na stanowiskach pielęgniarek oddziałowych czy też legitymujące się odpowiednimi specjalizacjami) posiadają jedynie wykształcenie średnie zawodowe.

Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego 4 samodzielnych nauczycieli akademickich i 4 doktorów. Skład minimum kadrowego odpowiada wymaganiom określonym w § 14 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 poz. 1370), „*minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunkach „pielęgniarstwo” i „położnictwo” stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, reprezentujących specjalności z zakresu nauk medycznych i posiadających doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią*”. Spełnione są także zapisy § 13 pkt. 1 powyższego rozporządzenia, tj.: „*nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów*” a także § 13 pkt. 2, tj.: *nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Zgodnie z wymogami art. 9a ust. 1 ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe zatrudnieni są w pełnym wymiarze czasu pracy.*

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

W tezkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy, jednakże w umowach osób zatrudnionych w Uczelni jako podstawowy miejscu pracy powinna się znaleźć taka informacja.

W minimum kadrowym znajdują się reprezentanci obszaru wiedzy z nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, co odpowiada obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów i odnosi się w sposób prawidłowy do efektów kształcenia. Do minimum kadrowego zaliczono wszystkich 4 samodzielnych pracowników naukowych oraz 4 osoby ze stopniem naukowym doktora.

Na podstawie powyższego należy stwierdzić, iż wymagania dotyczące minimum kadrowego są w pełni spełnione.

Uczelnia posiada stabilny skład minimum kadrowego praktycznie niezmienny od czasów ostatniej oceny PKA na kierunku „pielęgniarstwo”. W 2011 r. minimum kadrowe ocenianego kierunku powiększono o jedną osobę ze stopniem doktora, która prowadziła już wcześniej zajęcia na kierunku „pielęgniarstwo”. Wszyscy wskazani nauczyciele akademicki ocenianego kierunku są wieloletnimi pracownikami PWSZ w Krośnie.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014, poz. 1370) i wynosi ok. 1:44 (wymagana relacja 1:60).

Przedmioty przyporządkowane są prowadzącym w większości przypadków w sposób prawidłowy, zgodnie z posiadanymi przez nich kwalifikacjami, w tym z zachowaniem zasady, iż zajęcia praktyczne prowadzi pielęgniarki posiadające doświadczenie zawodowe zgodne z przedmiotem i/lub mające odpowiednią specjalizację. Wyjątki dotyczą sytuacji powierzenia realizacji zajęć praktycznych z pielęgniarstwa psychiatrycznego (2 przypadki) osobom nie posiadającym odpowiedniego doświadczenia zawodowego w tym kierunku oraz powierzenia prowadzenia zajęć z przedmiotu „Mikrobiologia i parazytologia”, osobie nie mającej doświadczenia w zakresie nauk medycznych.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Hospitacji zostało poddanych sześć zajęć dydaktycznych, w tym: 1 wykład, 2 zajęcia praktyczne oraz 3 zajęcia przeprowadzane w ramach praktyk zawodowych (Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie). Wszystkie zajęcia były prowadzone zgodnie z przedstawionym Zespołowi oceniającemu harmonogramem, w grupach zgodnych liczbowo z deklarowanymi, zgodnie z obowiązującymi standardami i widocznym dużym zaangażowaniem kadry dydaktycznej. Zwraca się uwagę, aby realizację zajęć praktycznych powierzać osobom mającym specjalizację w danej dziedzinie pielęgniarstwa lub doświadczenie zawodowe w tym zakresie zdobyte poza uczelnią, a także minimum tytuł zawodowy magistra.

Okresową ocenę nauczycieli akademickich (w tym określenie punktacji dotyczącej tej oceny) reguluje Uchwała nr 3/07 Senatu PWSZ w Krośnie z 19 stycznia oraz Uchwała nr 38 z 28 października 2011 r. Podczas wizytacji udostępniono dokumentację dotyczącą zasad oceny oraz same oceny pracowników. W ocenie tej brane są pod uwagę osiągnięcia dydaktyczne, naukowe i organizacyjne, a także podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Istotną rolę w tej ocenie odgrywa analiza wyników ankiet studenckich oraz wyniki hospitacji zajęć

dydaktycznych. Procedury i kryteria doboru oraz weryfikacji kadry dydaktycznej oceniane są jako prawidłowe.

- systemu wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, w tym poprzez zapewnienie warunków do rozwoju naukowego i umiejętności dydaktycznych (urlopy naukowe, stypendia, staże, wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą), oraz ocena jego efektywności.

Zgodnie ze Strategią rozwoju PWSZ w Krośnie Władze Uczelni wspierają rozwój nauczycieli poprzez następujące działania: finansowanie kosztów przewodów doktorskich i habilitacyjnych pracowników, finansowanie udziału w konferencjach i seminariach naukowych, doposażanie laboratoriów dydaktycznych umożliwiającym podejmowanie badań naukowych, umożliwienie staży naukowych i współpracy z krajowymi i zagranicznymi uczelniami i instytucjami badawczymi. Uczelnia wypracowała Regulamin awansu zawodowego, w którym najważniejsze znaczenie ma przede wszystkim uzyskiwanie kolejnych stopni naukowych (trudniej jest awansować osobom, które nie prowadzą działalności naukowej, nawet jeżeli aktywnie uczestniczą w różnych formach dokształcania zawodowego i są dobrymi dydaktykami). Fakt istnienia realnego systemu wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej należy ocenić wysoko.

Spotkanie z nauczycielami akademickimi realizującymi zajęcia dydaktyczne rozpoczęło od poinformowania o celu przeprowadzanej wizytacji. Na prośbę Zespołu oceniającego, nie uczestniczyli w spotkaniu przedstawiciele Władz PWSZ. Grono pedagogiczne reprezentowane było przez 11 osób. W trakcie spotkania podkreślano, iż Uczelnia posiada bardzo dobrą bazę dydaktyczną, zwracano także uwagę na dobrą współpracę z placówkami ochrony zdrowia, w których realizowane są zajęcia dydaktyczne. Kadra ocenia organizację pracy Uczelni jako bardzo dobrą, podkreślano także bardzo przyjazną atmosferę panującą w Uczelni. Obecni na spotkaniu potwierdzili fakt częstych hospitacji zajęć dydaktycznych, mają oni także świadomość funkcjonowania systemu anonimowych ankiet studenckich. Osoby obecne na spotkaniu potwierdziły także realność istniejącego w Uczelni systemu wsparcia naukowego kadry dydaktycznej, a także fakt, iż awans zawodowy jest w głównej mierze pochodną rozwoju naukowego.

Żadnych zastrzeżeń kadra dydaktyczna nie sformułowała.

W ramach poprzedniej oceny jakości kształcenia zwrócono uwagę na fakt powierzenia w kilku przypadkach prowadzenia zajęć dydaktycznych osobom nieposiadającym właściwych do tego kwalifikacji (zajęcia praktyczne z przedmiotów „położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo - ginekologiczne” oraz „promocja zdrowia”, części kliniczne przedmiotów „chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne” oraz „geriatria i pielęgniarstwo geriatryczne”, a także przedmioty: „ratownictwo medyczne” i „filozofia i etyka zawodu pielęgniarstwa”). Uczelnia przeprowadziła działania naprawcze, które wyeliminowały zgłoszone zastrzeżenia, jednocześnie jednak nie ustrzegła się kilku nowych błędów przy powierzaniu prowadzenia innych zajęć dydaktycznych (uwagi zawarte w punktach 1 oraz 2).

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ – spełniony: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Zaleca się, aby jednym z kryteriów powierzania nadzoru nad realizacją praktyk zawodowych

był minimum tytuł zawodowy licencjata pielęgniarstwa (w chwili obecnej kryterium tym jest posiadanie odpowiedniego doświadczenia zawodowego, w związku z czym mają miejsce pojedyncze przypadki gdy osoby takie posiadając wykształcenie jedynie średnie zawodowe).

2) Wymagania dotyczące minimum kadrowego są w pełni spełnione. Przedmioty przyporządkowano w zdecydowanej większości przypadków osobom prowadzącym w sposób prawidłowy, zgodnie z posiadanymi przez te osoby kwalifikacjami. Wyjątki dotyczą sytuacji powierzenia realizacji zajęć praktycznych z pielęgniarstwa psychiatrycznego (2 przypadki) osobom nieposiadającym odpowiedniego doświadczenia zawodowego w tym kierunku oraz powierzenia prowadzenia zajęć z przedmiotu „Mikrobiologia i parazytologia” osobie nie mającej doświadczenia w zakresie nauk medycznych.

3) Procedury i kryteria doboru oraz weryfikacji kadry dydaktycznej oceniane są jako prawidłowe. Uczelnia wypracowała system wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej. Szczególną pozytywną uwagę zwraca stabilność kadry dydaktycznej – praktyczny brak zmian w zakresie minimum kadrowego od czasu przeprowadzonej oceny jakości kształcenia w 2009 r.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Bazę materialną PWSZ w Krośnie stanowi: budynek Rektoratu i Głównej Biblioteki (ul. Rynek), Studium Języków Obcych i Szkoła Języków Obcych ACADEMIA (ul. Rynek), zespoły obiektów dydaktycznych przy ul. Kazimierza Wielkiego, ul. Wyspiańskiego (zespół obiektów dydaktyczno - sportowych), ul. Dmochowskiego (Kampus Politechniczny) oraz budynek Dydaktyczny i Dom Studenta przy ul. Żwirki i Wigury.

Zakład Pielęgniarstwa tworzą sale zlokalizowane w budynku położonym przy ul. Kazimierza Wielkiego. Zakład prowadzi kształcenie na bazie trzech sal wykładowych (62 m² - dla 79 osób; 115 m² - dla 64 osób; 95 m² - dla 110 osób), dwóch sal ćwiczeniowych, pracowni historii pielęgniarstwa (dla 19 osób), pracowni ratownictwa medycznego (dla 17 osób), pracowni anatomiczno-fizjologicznej (dla 38 osób), pracowni technik relaksacyjnych (dla 15osób), laboratorium biochemicznego, czterech pracowni umiejętności pielęgniarskich (pracownia pielęgniarstwa ogólnego z aneksem do zabiegów higienicznych - 65 m², pracownia pielęgniarskich umiejętności pediatrycznych. - 65 m², pracownia specjalistycznych umiejętności pielęgniarskich - 53 m², pracownia pielęgniarstwa ogólnego zawierające przygotowanie techniczne umożliwiające utworzenie pracowni symulacji medycznej - 53 m²).

Na wyposażeniu wymienionych pracowni znajduje się m.in. fantom mężczyzny (wielofunkcyjny z możliwością wkłuć podskórnych, cewnikowania, stomią), fantom dziecka 6-letniego, fantom noworodka, fantom dziecka do pobrań doszypikowych (dolnej części tułowia), fantom kobiety Geri - Geriart (wielofunkcyjny, w tym do nauki badania fizykalnego), fantom osoby dorosłej z wymiennymi narządami płciowymi do pielęgnacji, fantom kobiety do pielęgnacji, fantom mężczyzny (topielec), fantom mężczyzny do RKO (murzynka), fantom osoby dorosłej do RKO, fantom noworodka do reanimacji, fantom dziecka zakrztuszonego, fantom Ania do RKO z świetlnymi wskaźnikami i wydrukiem (2szt.), tors Ania do RKO, fantom Adaś do nauki RKO, model do otoskopowego ucha modele piersi kobiety (5szt.), model zmian w budowie szyjki macicy na statywie, model zmian chorobowych w jamie ustnej, model stopy z owrzodzeniami typowymi dla stopy cukrzycowej, model dłoni do iniekcji dożylnych, model tułowia osoby dorosłej do ćwiczeń osłuchiwania, model głowy osoby dorosłej do badania okulistycznego, model do nakłuć domięśniowych z uwidocznionym nerwem kulszowym, model kończyny górnej do nauki wstrzyknięć dożylnych (3szt.), model kończyny dolnej do wkłuć doszypikowych, model kikuta

kończyn dolnych osoby dorosłej do nauki bandażowania, model kończyny górnej część przedramienia osoby dorosłej do wkluc śródskórnych (3szt.), model pośladków z odleżyną 1szt pośladki do wykonywania ENEMY, model - Smokey Sue palenie dla dwojga, model odleżyna (2szt.), model - nakładany pośladek do nauki wstrzyknięć domięśniowych (2szt.), model - „głodny manekin „ symulator do nauki zakładania zgłębnika do żołądka oraz model - głowa do nauki intubacji.

Baza dydaktyczna dostosowana jest do specyfiki ocenianego kierunku studiów i zapewnia pełną realizację standardów kształcenia: liczba i powierzchnia sal wykładowych, seminaryjnych, ćwiczeniowych, pracowni specjalistycznych i komputerowych jest dostosowana do liczby studentów, jednocześnie pomieszczenia dydaktyczne wyposażone są w odpowiadający współczesnym wymogom sprzęt audiowizualny, zaś pracownie komputerowe w sprzęt komputerowy z odpowiednim oprogramowaniem. Pomoce dydaktyczne stanowiące wyposażenie pracowni umiejętności pielęgniarskich, odpowiadają potrzebom kształcenia, zapewniając wysoką jakość kształcenia na kierunku "pielęgniarstwo", tym samym umożliwiając kształcenie umiejętności zawodowych na optymalnym poziomie. Liczba stanowisk pracy w pracowniach stwarza możliwości wielokrotnego powtórzenia ćwiczenia każdemu studentowi. Ogólna ocena pracowni jest bardzo wysoka.

PWSZ w Krośnie posiada nowoczesną Bibliotekę (funkcjonującą od 2010 r. w nowo wybudowanym gmachu), która zapewnia właściwe warunki do pracy naukowej i studiowania. Biblioteka Główna jest łatwo dostępna dla użytkowników (lokalizacja w ścisłym centrum miasta). Wypożyczalnia (pow. 304 m²) stwarza możliwość łatwego i szybkiego dostępu do zbiorów przeznaczonych do wypożyczania, zaś zastosowane rozwiązania pozwalają użytkownikom na samoobsługę (m.in. wolny dostęp do półek umożliwiający swobodne przeglądanie i wybór książek oraz system identyfikacji radiowej RFID umożliwiający dokonywanie wypożyczeń i zwrotów). W wypożyczalni znajduje się 20 stanowisk komputerowych z dostępem do bibliotecznego katalogu i Internetu. W Czytelni Głównej (pow. 391 m²) znajduje się księgozbiór podręczny, magazyn gazet i czasopism oraz czytelnia internetowa i czytelnia multimedialna umożliwiająca korzystanie ze zbiorów specjalnych (DVD / CD). Czytelnia jest czynna 6 dni w tygodniu w godz. 8.00- 20.00. Do dyspozycji użytkowników znajduje się 40 komputerów, wszystkie z dostępem do Internetu, baz danych i zbiorów Wirtualnej Biblioteki Nauki. Ogólna liczba miejsc w czytelni wynosi 105. Bibliotekę uczelnianą tworzą ponadto Czytelnie Instytutowe mieszczące się w obiektach dydaktycznych oddalonych od centrum. Całość księgozbioru jest opracowana w systemie Libra 2000 usprawniając działalność organizacyjną i kompleksową obsługę prac bibliotecznych. Prowadzona jest komputerowa rejestracja wypożyczeń i zwrotów, a udostępniony w Internecie (w postaci serwisu WWW) katalog umożliwia użytkownikom nieprzerwany, bezpośredni dostęp do zasobów informacyjnych biblioteki z dowolnego komputera podłączonego do sieci. W chwili obecnej zbiór biblioteczny liczy ponad 65 tys. woluminów i prawie 5 tys. zbiorów specjalnych. Prenumerata obejmuje ponad 120 tytułów gazet i czasopism (także obcojęzycznych). Księgozbiór biblioteczny (do wypożyczenia), przeznaczony dla studiujących na kierunku „pielęgniarstwo” to prawie 3,5 tys. woluminów literatury specjalistycznej. Mogą oni także korzystać z prenumerowanych czasopism specjalistycznych, takich jak: „Pielęgniarstwo XXI wieku”, „Współczesne Pielęgniarstwo i Ochrona Zdrowia”, „Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne”, „Opieka Okołooperacyjna”, „Zdrowie Publiczne”, „Problemy Pielęgniarstwa” czy „Magazyn Pielęgniarki i Położnej”.

W celu umożliwienia studentom szerszego dostępu do literatury zostały podpisane porozumienia pomiędzy PWSZ w Krośnie i innymi bibliotekami krośnieńskimi: Biblioteką Pedagogiczną i Krośnieńską Biblioteką Publiczną (dostępnie zbiorów na zasadach

preferencyjnych). Pracownicy i studenci mają także możliwość korzystania z Wypożyczalni Międzybibliotecznej, która realizuje zamówienia na materiały niedostępne w bibliotekach krośnieńskich.

W podsumowaniu należy stwierdzić, iż w Uczelni działa system biblioteczo-informacyjny zapewniający studentom swobodny dostęp do podstawowych książek, skryptów, czasopism krajowych i zagranicznych, także z możliwością dostępu do specjalistycznych baz danych. Jednocześnie księgozbiór związany z kierunkiem „pielęgniarstwo” obejmuje najbardziej aktualne pozycje, wskazane jako literatura podstawowa i uzupełniająca dla poszczególnych przedmiotów realizowanych w ramach tego kierunku studiów, w wystarczającej liczbie egzemplarzy. Biblioteka i czytelnia otwarte są w dniach i godzinach dostosowanych do potrzeb studentów zarówno studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, liczba miejsc w czytelni jest dostosowana do liczby studentów, podobnie liczba komputerów z dostępem do Internetu.

Uczelnia zapewnia właściwe ze względu na cele kształcenia zaplecze do realizacji zadań klinicznych w zakładach opieki zdrowotnej oraz jednostkach leczenia otwartego na podstawie podpisanych odrębnych umów. Najważniejszym podmiotem, w którym prowadzona jest praktyczna nauka zawodu jest Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie. Bazę kształcenia praktycznego tworzą także Domy Pomocy Społecznej (Krosno, Iwonicz – DPS o. Bonifratrów dla osób z zaburzeniami psychicznymi), Szpital Specjalistyczny w Jaśle, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Rzeszowie, Szpital Specjalistyczny im. H. Klimontowicza w Gorlicach, Szpital Powiatowy w Leżajsku, Powiatowy Szpital Specjalistyczny w Stalowej Woli, Uzdrowisko w Romanowie Zdroju, Szpital Uzdrowski „Ziemowit”, Uzdrowisko - Iwonicz Zdrój, NZOZy (Krosno, Jedlicze), Indywidualne Praktyki Pielęgniarskie (Korczyna, Krościenko Wyżne), Szkoła Podstawowa nr 15 w Krośnie, Przedszkole Miejskie nr 5 w Krośnie, Hospicjum Caritas Archidiecezji Przemyskiej - Krosno. Baza szpitalna i ambulatoryjna zapewnia studentom bezpieczne warunki pracy oraz poznanie jednostek chorobowych i wykonywanie procedur medycznych u dorosłych jak i dzieci zgodnie z programem nauczania.

Infrastruktura dydaktyczna Uczelni w odniesieniu do kierunku „pielęgniarstwo” systematycznie się rozwija, w tym w zakresie doposażenia pracowni w nowoczesny sprzęt specjalistyczny.

Budynek w którym odbywają się zajęcia dydaktyczne został dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – zamontowano windy, podjazdy oraz dostosowano toalety dla osób niepełnosprawnych. Także budynek Biblioteki został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, a czytelnia została wyposażona w sprzęt umożliwiający osobom niepełnosprawnym korzystanie z zasobów bibliotecznych.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa PWSZ w Krośnie jest przez studentów oceniana pozytywnie. Zwrócili oni uwagę, iż sale dydaktyczne zaopatrzone są w odpowiedni sprzęt multimedialny – wykorzystywany podczas zajęć. Studenci wskazali, że mogą korzystać z sal dydaktycznych także na potrzeby działalności kół naukowych. Studenci bardzo pozytywnie oceniają możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych Uczelni. Biblioteka jest w ich opinii zaopatrzona w pozycje, które są wskazane w sylabusach poszczególnych przedmiotów, a także w czasopisma branżowe. Studenci mają możliwość zamawiania poszczególnych pozycji także drogą elektroniczną. Biblioteka zapewnia dostęp do internetu oraz wewnętrznych baz danych. Studenci wskazali na dogodne godziny otwarcia Biblioteki i czytelni. W ocenie studentów placówki ochrony zdrowia, w których odbywają zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe pozwalają na nabycie niezbędnych umiejętności praktycznych.

- w przypadku kolejnej oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio, efektów działań naprawczych, a także ocenić wpływ zmian infrastruktury na możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia i jego jakość.

Podczas poprzedniej wizytacji nie formułowano jakichkolwiek uwag dotyczących infrastruktury dydaktycznej Uczelni.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego³ – spełniony: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego: Wymagania dotyczące bazy dydaktycznej w odniesieniu do wizytowanego kierunku studiów są spełnione w pełnym zakresie umożliwiając studentom zdobycie właściwej wiedzy i nabycie wymaganych programem umiejętności praktycznych. Uczelnia posiada Bibliotekę dobrze wyposażoną w piśmiennictwo zalecane w ramach ocenianego kierunku studiów. Budynek, w którym odbywają się zajęcia dydaktyczne na wizytowanym kierunku studiów został przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci pozytywnie oceniają infrastrukturę Uczelni.

6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

PWSZ w Krośnie jako Uczelnia kształcąca na studiach tylko pierwszego stopnia nie ma obowiązku prowadzenia badań naukowych, jednak nauczyciele akademicy zaangażowani w prowadzenie zajęć na wizytowanym kierunku studiów prowadzą, choć w ograniczonym zakresie, działalność naukową (prace naukowe w recenzowanych czasopismach medycznych, aktualna realizacja 3 projektów badawczych, ukończony projekt finansowany ze środków MNiSzW). Pozytywną uwagę zwraca aktywność Studenckiego Koła Naukowego przy kierunku „pielęgniarstwo” (badania własne studentów podejmowane w ramach prac koła są opracowywane i stanowią materiał do publikacji oraz wystąpień konferencyjnych, także międzynarodowych: Słowenia). Rodzajem aktywności naukowo- badawczej jest także publikowanie w Biuletynie Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych w Krośnie fragmentów pracy licencjackich, które zostały wyróżnione.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego³ – nie podlega ocenie.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego: w związku z prowadzeniem ocenianego kierunku studiów tylko na poziomie I stopnia, działalność naukowa i jej wpływ na dydaktykę nie są oceniane (prowadzenie badań naukowych nie jest wymagane).

7.Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

Zasady rekrutacji na kierunek "pielęgniarstwo" określa Uchwała nr 44/13 Senatu PWSZ w Krośnie z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz form studiów na poszczególnych kierunkach w roku akademickim 2014/2015. Jak wynika z Uchwały, zasady i procedura rekrutacji zostały oparte na obiektywnych kryteriach jakimi są wyniki egzaminów maturalnych. Przyjęta procedura rekrutacyjna jest przejrzysta i zawiera tryb odwoławczy. Także studenci pierwszego roku studiów obecni na spotkaniu z ZO

wskazali, iż nie mają zastrzeżeń co do ogółu procesu rekrutacyjnego. Dodatkowo wskazali, że podczas procedury rekrutacyjnej zostali poinformowani o najistotniejszych kwestiach związanych z funkcjonowaniem PWSZ w Krośnie oraz o sylwetce absolwenta kierunku. Zasady i procedury rekrutacji są ogólnodostępne na stronie internetowej Uczelni.

2). Ocena czy system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.

W ramach wizytowanego kierunku stosowany jest system oceny osiągnięć studentów zorientowany na ich systematyczną pracę, dzięki czemu sprawdzane są wszystkie rodzaje efektów kształcenia. Cel ten jest realizowany poprzez regularną weryfikację cząstkową postępów edukacyjnych studentów przeprowadzaną w różnorodnych formach – w szczególności w formie praktycznej.

Nakład pracy studentów został określony poprzez system punktacji ECTS, z którym studenci zapoznawani są na zajęciach organizacyjnych. Punktacja znajduje się także w sylabusach. Studenci orientują się czym jest punktacja ECTS i znają zasady jej funkcjonowania. Ich zdaniem punktacja została prawidłowo dopasowana do wagi przedmiotów i potrzebnego nakładu pracy. Ukończenie kierunku "pielęgniarstwo" wymaga uzyskania co najmniej 210 punktów ECTS, o czym studenci zostali poinformowani na etapie rekrutacji.

System ocen jest prezentowany studentom w czasie pierwszych zajęć organizacyjnych. Zdaniem studentów taka forma informacji na temat stosowanego systemu ocen jest dla nich najbardziej dogodna. Studenci pozytywnie odnieśli się do przejrzystości procesu egzaminowania. Zarówno do prac cząstkowych jak i do egzaminów mają możliwość wglądu po otrzymaniu oceny. Weryfikacja umiejętności praktycznych jest przez studentów oceniana pozytywnie. Nie wskazali oni na przypadki nierównego traktowania, niesprawiedliwości, czy nieprzejrzystości warunków zaliczenia egzaminu praktycznego. W przypadku zaistnienia nieprawidłowości w toku przeprowadzania egzaminu, studenci mają prawo zwrócenia się do Władz Uczelni o przeprowadzenie egzaminu komisyjnego, za odpowiednim uzasadnieniem. Do tej pory ta instytucja nie była przez studentów wykorzystywana. Jak wskazali studenci, istnieje możliwość zmiany formy egzaminu (np. z pisemnej na ustną), jeżeli w indywidualnym przypadku taka forma może okazać się dogodniejsza do weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia.

Studenci kierunku "pielęgniarstwo" mają możliwość realizacji części procesu dydaktycznego w zagranicznym ośrodku akademickim. Program studiów został dostosowany do punktacji ECTS, natomiast Uczelnia uczestniczy w różnych programach stypendialnych, w tym w programie ERASMUS+.

Studenci kierunku uczestniczą w programach wymiany semestralnej ERASMUS+. W roku akademickim 2014/2015 na wymianę wyjechał jeden student, natomiast przyjęto ośmiu studentów. W skali całej Uczelni odnotowano wzrost zainteresowania programami stypendialnymi, co potwierdzili także studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA. W Instytucie funkcjonuje Koordynator ds. programu ERASMUS+. W skali całej Uczelni organizowane są spotkania informacyjne, dot. warunków organizacji wyjazdu. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wskazali, iż wciąż niskie zainteresowanie wyjazdami stypendialnymi jest uzasadnione zbyt niską kwotą dofinansowania wyjazdów. W roku 2014/2015 w ramach porozumienia bilateralnego, jedna ze studentek pielęgniarstwa miała możliwość wyjazdu na semestr do USA.

Studenci wizytowanego kierunku od pierwszego semestru studiów uczestniczą w lektoratach języków obcych. Studenci mają możliwość wyboru języka i stopnia

zaawansowania. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do jakości kształcenia w zakresie nauki języków obcych na PWSZ w Krośnie.

Działania Uczelni wspierające mobilność studentów, w tym związane z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS i ułatwiania studentom wykorzystania możliwości stwarzanych przez ten system należy ocenić pozytywnie, zauważyć należy jednak, iż studenci kierunku „pielęgniarstwo” rzadko korzystają z istniejących możliwości wyjazdów tak zagranicznych jak i krajowych.

4). Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów, w tym wspomaganie studentów w procesie uczenia się: bez udziału nauczycieli akademickich oraz z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość. Ocena kompletności informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) i ich przydatności studentom w procesie uczenia się. Ocena przydatności zalecanych materiałów dydaktycznych do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia; Ocena zakresu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom ocenianego kierunku studiów. Ocena działalności uczelni/jednostki wspierającej rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów. Opinie studentów prezentowane podczas spotkania z zespołem oceniającym, wskazywane przez nich mocne i słabe strony procesu kształcenia, poziom zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej.

System opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami kierunku "pielęgniarstwo" został ukierunkowany na proces systematycznego uczenia się, poprzez stosowane formy weryfikacji cząstkowej osiągniętej wiedzy, zdobywanych umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci podczas spotkania z ZO odnieśli się pozytywnie do ogółu działań Władz Uczelni kierowanych do nich w tym zakresie. System opieki dydaktycznej składa się na zajęcia o charakterze teoretycznym (wykłady, ćwiczenia, seminaria, lektoraty) oraz na zajęcia o charakterze praktycznym. Zdaniem studentów liczba przewidzianych godzin zajęć dydaktycznych jest odpowiednia. Studenci obecni na spotkaniu z ZO wskazali, że zajęcia prowadzone są w sposób rzetelny, nauczyciele akademicy wykazują się pozytywnym nastawieniem do studentów oraz wolą przekazywania wiedzy i umiejętności. Rzadkością jest odwoływanie zajęć dydaktycznych. Studenci wskazali, iż wykorzystują sylabusy do bieżącego przygotowania do zajęć. W ich ocenie treść sylabusów pokrywa się z tym, co jest prezentowane podczas zajęć. Konstrukcję sylabusów, tj. zawarte w nich informacje i ich czytelność należy ocenić pozytywnie. Sylabusy zawierają informacje dotyczące: podstawowych informacji o przedmiocie, form zajęć dydaktycznych, liczby punktów ECTS, efektów kształcenia przedmiotu, problematyki poszczególnych zajęć dydaktycznych, stosowanych metod dydaktycznych, metod i kryteriów oceny oraz literatury podstawowej i przedmiotowej.

Nauczyciele akademicy są dostępni na dyżurach i konsultacjach w budynku Uczelni w wyznaczonych godzinach. Studenci wskazali, że często wykorzystują także kontakt mailowy, który uznali za najbardziej preferowaną formę kontaktu z nauczycielami akademickimi poza zajęciami dydaktycznymi.

Informacje zawarte w sylabusach należy ocenić pozytywnie. Zarówno w ocenie ZO, jak i samych studentów, sylabusy zostały skonstruowane w sposób czytelny i przejrzysty. Zawierają one informacje dotyczące formy zaliczenia, efektów kształcenia, literatury przedmiotu, a także wykaz zagadnień poruszanych na poszczególnych zajęciach. Studenci pozytywnie oceniają sylabusy i sposób ich udostępnienia, w tym ich publikację na stronie internetowej Uczelni.

Elementem opieki dydaktycznej jest także księgozbiór dostępny dla studentów w Bibliotece PWSZ w Krośnie. Studenci chętnie korzystają z literatury przedmiotu dostępnej w bibliotece, która jest czynna w dogodnych dla nich godzinach, w tym także w soboty.

Studenci pozytywnie odnieśli się do metod motywacyjnych stosowanych przez nauczycieli akademickich w procesie kształcenia na kierunku "pielęgniarstwo". Metody te polegają przede wszystkim na stosowaniu interesujących dla studentów form przekazywania wiedzy. Studenci obecni na spotkaniu z ZO jako jeden z największych atutów swojej Uczelni wskazali ciekawy sposób prowadzenia zajęć dydaktycznych. Jako element motywujący studentów do osiągania jak najlepszych wyników w nauce wskazano na stosowany system nagród i wyróżnień określony w §44 – 45 Regulaminu Studiów. Zgodnie z tymi przepisami, studentom wyróżniającym się mogą być przyznane nagrody i wyróżnienia Rektora Uczelni lub instytucji pozauczelnianych. Poza tym, studenci którzy ukończą studia ze średnią nie niższą niż 4,5 otrzymują dyplom studiów z wyróżnieniem. Jak wskazali studenci obecni na spotkaniu z ZO, spotkali się oni z zastosowaniem systemu nagród i wyróżnień, w tym z nagrodą Rektora Uczelni.

Istotnym bodźcem motywacyjnym, który wskazali studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA jest także stypendium Rektora, które otrzymują studenci (10% liczby studentów kierunku), którzy osiągnęli najwyższe średnie ocen za poprzedni rok akademicki. W roku akademickim 2014/2015, na podstawie porozumienia z samorządem studenckim ustalono, iż wysokość stypendium wyniesie 800 zł. Jako kryteria stypendium przyjęto osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe. O stypendium Rektora za wybitne osiągnięcia w nauce skutecznie ubiegają się także studenci pierwszego roku studiów pierwszego stopnia. W ocenie studentów, procedura ubiegania się o stypendia jest przejrzysta, a w razie potrzeby jednostka ds. pomocy materialnej udziela wszelkiej pomocy związanej ze skompletowaniem dokumentacji.

Szczegółowe zasady przydzielania pomocy materialnej zostały określone w Regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów PWSZ w Krośnie. Podział dotacji budżetowej został dokonany w porozumieniu z odpowiednim organem uczelnianego samorządu studenckiego, co spełnia przesłanki art. 174 ust. 2 Ustawy. Zakres pomocy materialnej obejmuje stypendia socjalne, stypendia dla osób niepełnosprawnych, stypendia dla najlepszych studentów, zapomogę oraz stypendium ministra za wybitne osiągnięcia. Przewidziano także kwotę rezerwy, która znajduje się w dyspozycji Odwoławczej Komisji Stypendialnej. Terminowość wypłat pomocy materialnej studenci określili pozytywnie. Środki na stypendia Rektora stanowią nie więcej niż 40% środków przeznaczonych łącznie na stypendia Rektora dla najlepszych studentów, stypendia socjalne oraz zapomogi, co spełnia wymogi art. 174 ust. 4 Ustawy. W skład Komisji Stypendialno - Socjalnej i Odwoławczej Komisji Stypendialnej wchodzi studenci, którzy stanowią większość ich składu. Każdego roku samorząd studencki wnioskuje o przekazanie uprawnień do przyznawania stypendiów: socjalnego, specjalnego dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora dla najlepszych studentów, na rzecz komisji stypendialnych.

Zgodnie z §35-36 studentom przysługują urlopy długo- lub krótkoterminowe. Urlop długoterminowy to urlop nieprzekraczający jednego roku, natomiast krótkoterminowy to urlop nieprzekraczający jednego semestru. Urlopy mogą zostać udzielone w przypadku: długotrwałej choroby potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim, ważnych okoliczności losowych, wyjazdu na studia krajowe lub zagraniczne do uczelni nieobjętych współpracą partnerską, ciąży, urodzenia dziecka i opieki nad nim.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO wskazali, iż znają warunki i zasady udzielania urlopów. W ocenie studentów dobra współpraca i przyjazne kontakty pomiędzy studentami a Władzami Uczelni pozwalają na uzyskanie zwolnienia z obowiązkowych zajęć dydaktycznych w uzasadnionych przypadkach.

Jednostka wspiera rozwój zawodowy studentów poprzez działalność Biura Karier, organizującego szkolenia z zakresu wejścia na rynek pracy. Organizowane są również

spotkania z potencjalnymi pracodawcami. Działalność Biura Karier na rzecz wsparcia studentów w skutecznym wejściu na rynek pracy należy ocenić pozytywnie.

Władze Uczelni wspierają studencki ruch kulturowy i społeczny poprzez przekazywanie wsparcia materialnego dla samorządu studenckiego i organizacji studenckich. Samorząd studencki angażuje się w liczne przedsięwzięcia społeczno-kulturowe i otrzymuje na ten cel środki finansowe, planowane w rocznym budżecie Uczelni. Samorząd studencki dysponuje odpowiednim zapleczem biurowym. Podczas spotkania ZO PKA z przedstawicielami samorządu studenckiego, przedstawiciele studentów wskazali na bardzo dobrą bieżącą współpracę z Władzami Uczelni i coraz bardziej aktywne zaangażowanie studentów w ruch samorządności studenckiej.

Studenci odnoszą się pozytywnie do stosowanego na kierunku pielęgniarstwo systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej, wskazując na bardzo dobrą i kompetentną obsługę administracyjną. Prace administracji instytutowej, wydziałowej i uczelnianej studenci oceniają pozytywnie.

Skargi i wnioski mogą być składane przez studentów w formie pisemnej lub ustnej, do Władz Uczelni. Taka forma załatwiania spraw została przez studentów określona pozytywnie. Jednakże jak wskazali studenci do tej pory nie było potrzeby wykorzystywania takich form. Wszelkie kwestie bieżące załatwiane są przez samorząd studencki lub podczas spotkań z Władzami o charakterze organizacyjnym.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci odnosili się do swojej Uczelni bardzo przychylnie, wskazując iż gdyby mieli ponownie możliwość wyboru kierunku studiów i Uczelni – dokonaliby tego samego wyboru.

W ramach poprzedniej oceny jakości kształcenia zalecono dokonanie zmian w uregulowaniach dotyczących odpłatności za usługi edukacyjne oraz dostosowanie sposobu podejmowania decyzji w indywidualnych sprawach studenckich do wymogów ustawowych. Uczelni przeprowadziła działania naprawcze, które wyeliminowały zgłoszone zastrzeżenia.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego³ – spełniony: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady rekrutacji obowiązujące na wizytowanym kierunku należy ocenić jako w pełni prawidłowe. Zasady i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i oparte na obiektywnych kryteriach. Procedura rekrutacyjna jest powszechnie udostępniona.
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces systematycznego uczenia się, o czym studenci są informowani w ramach zajęć organizacyjnych. Studenci pozytywnie odnoszą się do stosowanego systemu oceny ich osiągnięć.
- 3) Studenci mają możliwość odbycia części swoich studiów w zagranicznym ośrodku akademickim, a uzyskane tam osiągnięcia są uznawane na macierzystej Uczelni.
- 4) Studenci wizytowanego kierunku są zadowoleni ze stosowanego przez PWSZ w Krośnie systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej. W przekonaniu studentów ukończone studia pozwolą im na zatrudnienie w sektorze opieki zdrowotnej.

8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

Struktura zarządzania kierunkiem jest przejrzysta i ściśle określona. Za zarządzanie kierunkiem odpowiedzialni są:

- Konwent (ciało doradcze);
- Rektor (opracowuje i realizuje strategię rozwoju Uczelni, kieruje jej działalnością i jest zwierzchnikiem wszystkich pracowników i studentów uczelni oraz reprezentuje ją na zewnątrz);
- Senat (uchwalanie kierunków działalności oraz strategii rozwoju Uczelni, regulaminów studiów, rekrutacji, podejmowanie uchwał w sprawie utworzenia i likwidacji kierunków studiów, wytycznych do planów studiów i programów kształcenia, zasad prowadzenia działalności naukowo - badawczej, zasad pobierania od studentów i słuchaczy opłat za studia);
- Dyrektor Instytutu Gospodarki i Polityki Społecznej (zapewnienie warunków do prowadzenia działalności dydaktycznej, także inwestycji w zakresie zakupu nowego wyposażenia i materiałów dla pracowni/laboratoriów, akceptacja obsady zajęć dydaktycznych, zapewnienie warunków do podnoszenia kwalifikacji pracowników, podejmowanie decyzji w sprawach dotyczących Instytutu, występowanie do właściwych organów Uczelni z wnioskami dotyczącymi Instytutu, sprawowanie nadzoru nad zadaniami powierzonymi kierownikom poszczególnych jednostek);
- Kierownik Zakładu Pielęgniarstwa (ustalenie obsady zajęć, koordynacja treści programowych pomiędzy poszczególnymi przedmiotami, zapewnienie właściwej organizacji kształcenia praktycznego, monitorowanie jakości prac dyplomowych, prowadzenie hospitacji zajęć, a następnie analiza i opracowanie wniosków merytorycznych, prowadzenie analizy wyników ankiety ewaluacyjnej, dbanie o stały rozwój zawodowy pracowników oraz rzetelne wykonywanie obowiązków przez pracowników i studentów);
- Komisja Programowa dla kierunku "pielęgniarstwo" (15 osób, w tym 4 studentów), której głównymi zadaniami jest:
 - dbanie o właściwą realizację i wysoki poziom procesu kształcenia,
 - analiza planów studiów i programów nauczania;
 - nadzór nad prawidłową organizacją studiów i harmonogramem realizacji zajęć dydaktycznych;
 - ocena bazy dydaktycznej niezbędnej do realizacji programu kształcenia;
 - zapoznanie się ze studencką oceną realizacji procesu kształcenia i obsługą studiów;
 - współpraca z Biurem Karier w zakresie przekazywania informacji o możliwościach zatrudnienia;
 - proponowanie terminów egzaminów dyplomowych;
 - opiniowanie spraw bieżących zgłaszanych przez studentów i pracowników zatrudnionych na kierunku „pielęgniarstwo”.

W Uczelni funkcjonuje system zarządzania jakością kształcenia, który obejmuje swym zasięgiem wszystkie kierunki i formy studiów, prowadzone na Uczelni. Uchwałą z dnia 25 września 2012 r. nr 31/12 Senat PWSZ w Krośnie powołał Uczelnianą i Instytutowe Komisje do spraw Zapewnienia Jakości Kształcenia, które rozpoczęły działalność od 1 października 2012 r. Składy osobowe oraz zadania Uczelnianej i Instytutowych Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia zostały określone wymienioną powyżej Uchwałą Senatu, którą przedstawiono do wglądu ZO. Skład Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia stanowi 11 osób - przewodniczący, przedstawiciele instytutów, przedstawiciele samorządu studenckiego i biblioteki (po jednej osobie). W skład Instytutowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia wchodzi natomiast przedstawiciele Instytutu, Zakładów

wchodzących w skład Instytutu oraz przedstawiciele studentów. Komisja Uczelniana działa według ustalonego przez siebie Regulaminu działania i harmonogramów działań. Wyniki prac Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, zarówno Uczelnianej, jak i Instytutowej są wykorzystywane w celu doskonalenia kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo”, a także oceny skuteczności przyjętych rozwiązań.

W obecnym składzie Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia jest 12 osób, w tym Przewodniczący, przedstawiciele Instytutów (4 osoby), Studium języków obcych, Studium w-f i sportu, Studium humanistyczno-pedagogicznego, Samorządu studenckiego i Biblioteki (po jednej osobie). Przewodniczący Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia rokrocznie składa na posiedzeniu Senatu Uczelni Sprawozdanie z działania UKZJK.

Do zadań Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia należy:

1. ocena zgodności profilu i kierunków kształcenia z misją i strategią uczelni,
2. koordynowanie polityki oraz procedur zapewniania jakości kształcenia,
3. wprowadzanie i doskonalenie procedur w zakresie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia,
4. działanie na rzecz doskonalenia programu kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych przez jednostkę organizacyjną,
5. uwzględnianie wniosków z monitorowania kariery zawodowej absolwentów uczelni,
6. ocena efektów kształcenia obejmująca analizę stopnia realizacji celów kształcenia i osiągnięcia przez studentów założonych efektów kształcenia dla programu kształcenia o określonym poziomie i profilu kształcenia, a w tym: a) analiza wyników nauczania, b) analiza ocen zajęć dydaktycznych dokonywanych przez studentów w odniesieniu do każdego przedmiotu (modułu), c) analiza wyników hospitacji zajęć, d) ocena wykorzystania wyników monitorowania karier absolwentów w definiowaniu efektów kształcenia, e) ocena zaangażowania przedstawicieli pracodawców w tworzenie programu kształcenia, sprawdzanie i ocenę uzyskanych efektów oraz doskonalenie programu kształcenia, f) analiza zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

Do wglądu ZO przedstawiono:

- sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2013/14;
- harmonogram działań na rok akademicki 2014/2015, w którym przewidziano m.in. prace nad zmianą formy ankiety oceniającej zajęcia na bieżący rok akademicki; ustalenie szczegółowych procedur pokontrolnych (druki procedur naprawczych); przyjęcie sposobu liczenia ECTS dla kierunków międzyobszarowych, przy zmianie programów studiów);
- protokoły z zebrań Uczelnianej Komisji ds. zapewnienia jakości kształcenia (każdorazowo w spotkaniach uczestniczyli studenci) z dnia 04 listopada 2014 i 04 marca 2015.

W skład Instytutowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia wchodzi 8 osób: przedstawiciel Instytutu zasiadający w komisji uczelnianej jako przewodniczący (w Instytucie Gospodarki i Polityki Społecznej - dr hab. prof. PWSZ Krosno Danuta Zarzycka), przedstawiciele 3 zakładów wchodzących w skład Instytutu oraz Kierownicy 3 Zakładów, 1 student. Komisja współpracuje z Komisją Programową oraz Komisją Zakładową powołaną w Zakładzie Pielęgniarstwa (3 osoby).

Do zadań Instytutowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia należy:

1. uwzględnienie ocen dokonywanych przez studentów w odniesieniu do każdego przedmiotu,

2. analiza wyników hospitacji zajęć,
3. uwzględnienie wniosków z badań oczekiwań pracodawców i zgodności efektów kształcenia danego kierunku czy specjalności z potrzebami rynku pracy,
4. analiza stosowanych sposobów i form weryfikowania efektów kształcenia oraz adekwatności tych form w stosunku do zakładanych efektów kształcenia,
5. ocena jakości praktyk oraz analiza zakładanych i uzyskanych w ich wyniku efektów kształcenia,
6. ocena jakości prac dyplomowych i adekwatności wymagań stawianym pracom dyplomowym w stosunku do celów programu kształcenia i zakładanych efektów kształcenia,
7. analiza wyników egzaminów dyplomowych,
8. analiza poprawności przypisania punktów ECTS do modułów kształcenia (przedmiotów),
9. analiza użyteczności efektów kształcenia dla programu kształcenia o określonym poziomie i profilu kształcenia (zakładanych i uzyskanych),
10. ocena infrastruktury dydaktycznej, w tym dostępu do literatury zalecanej w ramach kształcenia na kierunku studiów,
11. ocena sposobu informowania studentów i innych zainteresowanych (kandydatów, pracodawców) oraz rzetelność i aktualność informacji o efektach dla programu kształcenia oraz metodach sprawdzania i oceny efektów.

Hospitacje zajęć prowadzi Dziekan Wydziału. Przedstawiono harmonogram 20 hospitacji na rok akademicki 2014/2015. Zakres podlegający ocenie to:

1. Zgodność tematyki zajęć z programem przedmiotu i założonymi efektami kształcenia.
2. Merytoryczny poziom wiedzy przekazywanej studentom, odwoływanie się do najnowszej wiedzy i aktualnych źródeł naukowych.
3. Stopień przygotowania merytorycznego prowadzącego do zajęć.
4. Umiejętność przekazywania wiedzy studentom.
5. Stosowanie metod aktywizujących studentów.

Do wglądu ZO przedstawiono:

- sprawozdanie z działalności za rok akademicki 2013/14;
- harmonogram działań na rok akademicki 2014/2015;
- protokoły z zebrań Instytutowej Komisji ds. zapewnienia jakości kształcenia (każdorazowo w spotkaniach uczestniczyli studenci) z dnia 10 kwietnia 2014 i 15 stycznia 2015;
- oceny 10 hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Jak wynika z otrzymanych danych działania systemu zapewnienia jakości kształcenia są prowadzone systematycznie i kompleksowo, co pozwala na monitorowanie osiągniętych efektów kształcenia i jest podstawą doskonalenia tego procesu.

Proces kształcenia realizowany jest zgodnie z semestralnym harmonogramem zajęć, kartą przedmiotu i przepisami wewnętrznymi, dotyczącymi organizacji i prowadzenia kształcenia w Uczelni. Dokumenty te są na bieżąco aktualizowane i dostępne w wewnętrznym systemie komputerowym Uczelni. Procedury określania efektów kształcenia oraz monitorowania ich realizacji zdefiniowane są w kartach przedmiotów i są realizowane przez prowadzących pod stałym nadzorem organów Uczelni. Oceny efektów kształcenia na danym przedmiocie dokonuje prowadzący w sposób zgodny z zasadami opisanymi w karcie przedmiotu. W celu zabezpieczenia dokumentacji związanej z przebiegiem procesu

dydaktycznego nauczyciele akademicy zobowiązani są przechowywać prace kontrolne studentów (testy, kolokwia, prace egzaminacyjne i zaliczeniowe) przez cały okres kształcenia.

Szczegółowe zasady zgłaszania tematów prac licencjackich, przydziału studentów do grup seminaryjnych oraz przygotowywania prac (w tym wymogi merytoryczne i edytorskie) określają Zasady i kryteria przygotowywania oraz oceny prac licencjackich na kierunku „pielęgniarstwo” zatwierdzone przez Dyrektora Instytutu (Przedstawiono do wglądu ZO). W Uczelni wykorzystywany jest system antyplagiatowy. W każdym przypadku pracy dyplomowej, student składa oświadczenie o samodzielnym wykonaniu pracy oraz, że nie była ona wcześniej użyta w celu uzyskania tytułu zawodowego, ani nie narusza praw osób trzecich. Za prawidłową organizację zbierania tematów, ich przydział oraz realizację prac dyplomowych odpowiedzialny jest Kierownik Zakładu.

Szczegółowy tryb i zasady organizacji oraz prowadzenia praktyk określa Regulamin praktyk studenckich w PWSZ w Krośnie (Zarządzenie nr 43/13 Rektora PWSZ). Za przebieg i realizację zajęć praktycznych i praktyk odpowiedzialny jest Koordynator ds. kształcenia praktycznego.

Opis procedury określenia efektów kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo zawarto w uchwale 12/12 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Krośnie z 24 lutego 2012 r. w sprawie wytycznych dotyczących tworzenia programów kształcenia i planów studiów, ich realizacji oraz ewaluacji rezultatów.

Studenci kierunku „pielęgniarstwo” co najmniej raz w toku studiów poddawani są procesowi ankietyzacji zajęć dydaktycznych i prowadzących zajęcia. Jak wskazała jednostka zajmująca się procesem ankietyzacji na PWSZ w Krośnie (Biuro Karier), ostatnia procedura ewaluacyjna na kierunku pielęgniarstwo została przeprowadzona w roku akademickim 2012/2013. W semestrze zimowym roku akademickiego 2014/2015 została przeprowadzona ankietyzacja rocznika kończącego studia. W PWSZ w Krośnie przyjęto zasadę przeprowadzania badania co dwa lata. Kwestionariusz ankietowy zastosowany w roku akademickim 2012/2013 zawierał pytania dotyczące m.in.: stopnia informacji o warunkach osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, realizacji zajęć zgodnie z zakładanym harmonogramem, atmosfery podczas zajęć dydaktycznych, oceny biblioteki, oceny praktyk zawodowych. Zastosowany w poprzedniej edycji badania ankietowego kwestionariusz należy ocenić pozytywnie, jako czytelny i przejrzysty. Kwestionariusz zawierał także pole swobodnego komentarza. Na podstawie informacji uzyskanych od administracji Uczelni należy stwierdzić, iż w edycji badania ewaluacyjnego w bieżącym roku akademickim zostaną zastosowane udoskonalone kwestionariusze ankietowe.

Do studentów pierwszego roku studiów pierwszego stopnia kierowana jest ankietą oceny procedury rekrutacyjnej. Zwiera ona pytania dot. m.in. czynników wpływających na wybór Uczelni, przydatności materiałów informacyjnych, kompletności informacji przekazywanych przez komisję rekrutacyjną.

Zasady oceny kadry nauczającej są zgodne z Ustawą prawo o szkolnictwie wyższym; nauczyciele akademicy nieposiadający tytułu naukowego profesora oceniani są co 2 lata, a pozostali co 4 lata (częściej na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej Uczelni). Oceny dokonuje Komisja Instytutowa powołana Uchwałą Senatu PWSZ nr 27/13 z dnia 10.07.2013 r. po przedłożeniu arkusza oceny wypełnionego przez pracownika i bezpośredniego przełożonego. Pracownikowi przysługuje odwołanie od oceny do Odwoławczej komisji oceniającej. Ocena negatywna może stanowić podstawę do ponownej oceny po roku. ZO przedstawiono formularz oceny nauczyciela akademickiego. Ankieta ocenia nauczyciela w obszarze: działalności dydaktyczno-wychowawczej, podnoszenia kwalifikacji zawodowych (w tym awanse naukowe, publikacje naukowe, udział w konferencjach), aktywności w

pracach organizacyjnych. Oceny nauczycieli akademickich przekazywane są Władzom Uczelni, Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Dyrektorom poszczególnych Instytutów. Indywidualne oceny przekazywane są również Kierownikom Zakładów, a za ich pośrednictwem - poszczególnym nauczycielom akademickim.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że od poprzedniej wizyty akredytacyjnej minimum kadrowe pozostało to samo, włączono jedynie 1 nową osobę; świadczy to o stabilności kadry.

W rozmowach z nauczycielami akademickimi uzyskano informacji, że konsekwencją pozytywnej wynikającej z oceny nauczyciela akademickiego jest przyznanie nagrody.

W roku 2005 zostało powołane, bardzo sprawnie działające, Centrum Aktywizacji Zawodowej i Promocji Studenta (CAZiPS) pełniące rolę Biura Karier, które ma na celu przygotowanie studentów do skutecznego poszukiwania pracy i ich efektywnego funkcjonowania na rynku pracy oraz nawiązywanie kontaktów między nauką, przemysłem, gospodarką i biznesem. Jego zadaniami są:

1. Promocja PWSZ i jej absolwentów wśród pracodawców, pozyskiwanie ofert pracy, praktyk zawodowych oraz programów stypendialnych dla studentów.
2. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Krośnie i przygotowanie studentów do skutecznego poszukiwania pracy i ich efektywnego funkcjonowania na rynku pracy.
3. Współpraca z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie - filia Krosno.
4. Doradztwo indywidualne.
5. Wprowadzenie komputerowego systemu baz danych z zakresu ofert pracy oraz danych studentów i absolwentów PWSZ poszukujących pracy.
6. Organizowanie warsztatów i zajęć z zakresu komunikacji interpersonalnej, asertywności, technik antystresowych oraz planowania kariery zawodowej.
7. Utrzymywanie kontaktów z absolwentami, współudział w organizowaniu sesji rocznicowych. Przeprowadzania i analiza ankiet absolwentów.
8. Działalność medialno-wydawnicza.
9. Założenie i utrzymanie serwisu internetowego CAZiPS.
10. Kontakty z mediami w regionie.
11. Opracowywanie ulotek, broszur związanych z działalnością i planami.
12. Opracowanie przewodnika multimedialnego z danymi o wybranych studentach i absolwentach PWSZ.

Swoje zadania CAZiPS realizuje m.in. poprzez: rozmowy doradcze (pomoc w określeniu predyspozycji zawodowych, pomoc w przygotowaniu dokumentacji dla pracodawcy, informacje o rynku pracy), przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą, szkolenia i warsztaty przygotowujące do wejścia na rynek pracy, prowadzenie banku ofert pracy stałej i czasowej, udzielanie informacji o firmach i zasadach rekrutacji.

CAZiPS przeprowadza 3 m-ce po zakończeniu studiów ankiety wstępne (dot. planów zawodowych, dalszej edukacji), a następnie po roku i 5 latach - ankiety rozszerzone. Zwrotność ankiet na kierunku „pielęgniarstwo” wynosi ok. 60%.

Upowszechnianie informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia oraz wprowadzanych zmian prowadzone jest na bieżąco. Wyniki badań dotyczące jakości i uzyskiwanych efektów kształcenia umieszczone są na stronie internetowej Uczelni w zakładce Uczelniany system zapewnienia jakości kształcenia "Badanie jakości kształcenia". Informacje o efektach kształcenia, planach zajęć,

terminach sesji, a także wszelkich sprawach organizacyjnych związanych z funkcjonowaniem Uczelni studenci mogą uzyskać w Internecie, na stronie głównej Uczelni.

Większość zasad stosowanych w procesie oceny jakości kształcenia ma charakter tradycji akademickiej. Bardzo ważnym elementem oceny jakości kształcenia jest bieżący kontakt władz Wydziału ze studentami i pracownikami w celu monitorowania przebiegu procesu dydaktycznego, identyfikowania nieprawidłowości i służenia pomocą w ewentualnych sytuacjach trudnych. Na spotkaniu z ZO zarówno studenci, jak i nauczyciele akademicy bardzo chwalili dobry kontakt z Władzami Uczelni.

W składach Uczelnianej i Instytutowych Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia są przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych (pracownicy, studenci), brak jest natomiast interesariuszy zewnętrznych. Interesariusze zewnętrzni (przedstawiciele Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych w Krośnie, Koła PTP w Krośnie, Pielęgniarka Naczelna Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie) angażowani są poprzez udział w posiedzeniach Rady Programowej (wyrażanie opinii, ocen, zgłaszanie propozycji, udział w konsultacjach) przy opracowywaniu programów nauczania, planów studiów i efektów kształcenia, biorą ponadto udział w organizacji zajęć praktycznych, praktyk zawodowych, a także w przeprowadzonym egzaminie dyplomowym.

Studenci uczestniczą w procesie zapewniania jakości kształcenia poprzez udział w uczelnianych strukturach systemu. Przedstawiciele studentów wizytowanego kierunku uczestniczą w Radzie Programowej Instytutu Gospodarki i Polityki Społecznej, a także w Instytutowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. W ramach tych struktur, mają możliwość zapoznawania się z działaniami Uczelni na rzecz budowy kultury jakości kształcenia. Poza strukturami instytutowymi, przedstawiciel studentów pielęgniarstwa zasiada w Senacie Uczelni stanowiącym centralny element wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Przyjęcie zasady przeprowadzania ankiet studenckich raz na 2 lata należy ocenić negatywnie, ze względu na brak możliwości uzyskania bieżącej i rzetelnej oceny na temat procesu prowadzenia zajęć. Studenci uczestniczący w badaniu ewaluacyjnym nie będą mieli szans dostrzeżenia wprowadzonych zmian. Wobec powyższego rekomendowane jest przeprowadzanie badań ewaluacyjnych każdego roku, po zakończeniu każdego semestru, celem pozyskiwania bieżącej oceny od studentów.

Na podstawie opinii studentów wyrażonej podczas spotkania z ZO PKA, należy stwierdzić, iż studenci nie otrzymują informacji zwrotnej dotyczącej ogólnych wyników badań ewaluacyjnych. Studenci wskazują także na brak działań podejmowanych w wyniku funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, co powoduje brak zrozumienia potrzeby budowy kultury jakości kształcenia. Wobec powyższego rekomendowane jest podjęcie działań mających na celu informowanie studentów o ogólnych wynikach analiz kwestionariuszy ankietowych przez nauczycieli akademickich. Pożądaną formą przekazywania informacji może okazać się wskazanie przez nauczyciela akademickiego podczas pierwszych zajęć organizacyjnych, co zostało zmienione lub udoskonalone w metodzie prowadzenia zajęć w efekcie wyników ankiet ewaluacyjnych.

W czasie poprzedniej wizyty akredytacyjnej dokonanej przez PKA bardzo wysoko oceniono wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia i nie zgłoszono do niego żadnych uwag.

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	Nie dotyczy	-	+
umiejętności	+	+	+	Nie dotyczy	-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	Nie dotyczy	-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ – spełniony: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia funkcjonujący w PWSZ w Krośnie należy ocenić pozytywnie. Badania jakości kształcenia prowadzone są systematycznie, obejmują wszystkie obszary działalności jednostki związane z prowadzonym kształceniem, wyniki są analizowane, przedstawiane społeczności akademickiej i stanowią podstawę wdrażania zmian i działań naprawczych. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym jest przejrzysta, zaś systematyczna ocena osiągniętych efektów kształcenia jest prawidłowa. Zwraca się uwagę na konieczność częstszego przeprowadzania studenckiej ankiety ewaluacyjnej.

2) W działaniach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia biorą czynny udział interesariusze wewnętrzni (studenci, absolwenci, pracownicy) oraz interesariusze zewnętrzni. Studenci wchodzi w skład organów kolegialnych Uczelni, w tym przedstawiciel studentów jest członkiem Instytutowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Opinie studentów wyrażane w ankietach są wykorzystywane przez Władze w procesie doskonalenia procesu kształcenia (jednocześnie jednak sami studenci nie otrzymują informacji zwrotnej dotyczącej wyników procesu ewaluacji i nie dostrzegają efektów działania systemu zapewniania jakości). Interesariusze zewnętrzni angażowani są przy opracowywaniu programów nauczania, planów studiów i efektów kształcenia, biorą ponadto udział w organizacji zajęć praktycznych, praktyk zawodowych, a także w przeprowadzonym egzaminie dyplomowym. Uczestniczą oni w posiedzeniach rady programowej. Interesariuszy zewnętrznych brak jest w składzie Uczelnianej, a także Instytutowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2. Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej.

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium

	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku		x			
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
program studiów		x			
zasoby kadrowe		x			
infrastruktura dydaktyczna		x			
prowadzenie badań naukowych					
system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

Analiza prowadzonego w PWSZ w Krośnie kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” wykazuje, iż w pełni możliwe jest uzyskanie zakładanych efektów kształcenia i jednocześnie zapewnienie wysokiej jakości kształcenia. Cele i efekty kształcenia są prawidłowo opracowane, podobnie w sposób właściwy jest realizowany program kształcenia. Uczelnia posiada bardzo dobrą infrastrukturę dydaktyczną, właściwe minimum kadrowe oraz szeroką kadrę uzupełniającą. Uczelnia posiada sprawnie funkcjonujący wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, spełnia ponadto w pełni wymagania odnoszące się do systemu wsparcia studentów w procesie nauczania.

Zalecenia:

- unikanie praktyki zgodnie z którą recenzentami prac dyplomowych wykonanych pod kierunkiem nauczyciela akademickiego ze stopniem naukowym doktora, doktora habilitowanego lub nawet tytułem profesora, powoływane są osoby z tytułem zawodowym magistra .
- przyjęcie zasady, zgodnie z którą jednym z kryteriów powierzania nadzoru nad realizacją praktyk zawodowych jest minimum tytuł zawodowy licencjata pielęgniarstwa, zaś warunkiem powierzenia prowadzenia zajęć praktycznych jest

posiadanie właściwego doświadczenia zawodowego; ponadto powierzenie prowadzenia zajęć z przedmiotu „Mikrobiologia i parazytologia” osobie mającej doświadczenie w zakresie nauk medycznych.

- częstsze przeprowadzania studenckiej ankiety ewaluacyjnej.

Przewodniczący Zespołu oceniającego

Dr n. med. Tomasz Dawiskiba